Զ. ՏԱՐԻ 1759 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 14 ՏՐԷ 4382 — Հ. Տ. 22 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1889 — Ն. Տ. 4 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1889 — ՀԻՋՐ. 10 ՐԻՊԻԽԼ, ԱԽԸՐ 1307 ՁՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԴՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԹԱՂԹԱՏՈՒՆ-ՊԱՆ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعلیه‌ده غلطه‌ده نورادونکیان خانده آره‌وك
غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ.

ԳԻՆԸ ԱՆՓՈԽԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար տարեկան դրամով	160
» » կիսամեայ » »	80
» » եռամսեայ » »	40
Գաւառաց » Տարեկան	200
» » Վեցամսեայ	100
Օտար երկիրներէն տարեկան դրամով	56
» » վեցամսեայ »	28

Դուրս գրուած յրդեղաց համար ծախքը Տոմարեանի վրայ է
Խմբագրութեան գրուած նամակ կամ գրութիւն ետ չտրուիր՝

Բոլոր հրատարակութիւնները ստացուած են
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 22 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, 1889

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՐՈՒՄԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐՆ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Նախարարութիւնը ծանոյց թէ ինքն իւր մասին Խորհրդարանը չպիտի դրաւէնէ սոսկ քաղաքական կամ վերացական վիճաբանութեամբ, այլ գործնական առաջարկներ պիտի մատուցանէ ազգին գործնական պիտոյից վրայ, և իւր զօրութեան չափով պիտի ընդդիմանայ վերացական վիճաբանութիւններ յարուցանելու ամէն հակամիտութեան։ Ըստ այսմ, յուսալի է թէ ժամանակ մը Ֆրանսայէն յուզիչ լուրեր չառնունք։ Երեսփոխանական ընտրութեանց վաւերացումէն զատ, կերքեր գրդռող խնդիրք չկան այժմ Խորհրդարանին առջեւ։ Գանգատ կար թէ ժառանգութեանց տուրք կ'առնուի ժառանգութեանց բովանդակ արժէքին համեմատութեամբ, և ո՛չ թէ զուտ արժէքին համեմատութեամբ։ Երէսնական նախարար Պ. Ռուվիէ Երեսփ. Ժողովոյ նոյմ. 28ի նստին մատոյց օրինագիծ մը, որուն համեմատ՝ ինչ ինչ ապահովիչ պայմաններով՝ ժառանգորդ մը իւր ձեռքն անցած իրական ժառանգութեան համեմատ ևեթ տուրք պիտի վճարէ, ժառանգութեանց գումարէն զեղչելէ յետոյ հանգուցելոյն պարտքերն և գրաւի գրաւած գոյքերն։ Այս անօրինութեամբ պետական գանձարանը 20-25 միլիոն ֆր.ի կորուստ մը կը կրէ, զոր փոխարինելու համար ժառանգութեան տրոց օրէնքը պիտի հաստատի նաեւ ի ձէզայիր, և անուղղակի ժառանգութեանց տուրքն 100ին 1 պիտի աւելցուի, և վիճակահանութիւնէ ելած պարգեւներէն Պետութիւն առած 100 առ 100 տուրքը պիտի կրկնապատկի։

—Երեսփ. Ժողովը իւր նոյն նստին մէջ բեկանեց Վալոնի միապետական երեսփոխան Պ. Մէսնիլտոյի ընտրութիւնն, որովհետեւ այս մարդ ընտրական պայքարին տաքութեան մէջ անուանարկած էր իւր մրցակիցն Աւստրիացի անուանելով զնա։ Այսպիսի անուանարկութիւն մը անտեղի էր այն պատճառաւ մանաւանդ զի ամենութեամբ խնամի են իրարու։ Ժողովը Շենոն գաւառակի ընտրութեան մասին նոր քննութիւն կատարելու յանձնարարութիւն ըրաւ իւր դիւանին։ Այս գաւառակին մէջ ընտրուած Միապետականն իւր հանրապետական մրցակցին դէմ վատահամբաւիչ խօսք մ'ըսած էր, իբր թէ 1870ին նկուղի մը մէջ պահուտուր է զինուորական ծառայութենէ խոյս տալու համար։ բայց կը պնդէ թէ ըսածը ճշմարիտ իրողութիւն է, և թէ իւր հակառակորդն ալ զինք սնանկացեալ մարդ անուանելով վատահամբաւած է։

—Սէնի կառավարիչն հրամանագիր մը հանելով պատուիրեց որ աղբիւրի ջուրն՝ որոյ նուազութենէն կը նեղուին Փարիզցիք, խնայութեամբ գործածուի, այսինքն՝ բակը և պարտէզներ ջրելու և ախոռներ լուալու չգործածուի, քանի որ Սէն գետի ջուրն ալ ասոր բաւական է։ Այս հրամանագրէ կ'երևի թէ մօտ ժամանակէն Փարիզ քաղաքին առատ աղբիւրի ջուր տալու յոյս չկայ դեռ։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱՅԻ

ԷՄԻՆ ՓԱՇԱ ԵՒ Պ. ՍԹԷՆԼԻ Ի ԶԱՆԶԻՊԱՐ

Գոհէրէ, 2 գեկտ.—Էմին փաշա եգիպտական կառավարութեան ծանոյց իւր ի Զանզիպար ժամանումը։

—Գոհէրէ, 2.—Զանզիպարէ Ռիւթէրի հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Պ. Սթէնլի Պակամոյօ հասած է և առաջիկայ չորեքշաբթի (այսօր) ի Զանզիպար կը սպասուի։

—Պէլբրոտ, 2.—Երէկ, Սերպիոյ այլ և այլ կողմերը, սաստիկ երկրաշարժներ տեղի ունեցան, զօրաւոր աղմուկներով ու պայթումներով, և օդաքարեր գետին ինկան։

—Փէթերսպուրգ, 2.—Ռուսիոյ Կայսերական Դրամատունն 100ին կէս զեղչեց իւր դրամագլխի սակը։

—Պէրլին, 2.—Կոմս Հէրպէրթ Պիզմարք Ֆրիտրիխսրուհէ գնաց։

—Լոնդոն, 2. — 3,000 հանքագործք մասնախումբ մը կազմեցին, որ հանքատերց մասնախմբին հետ պիտի բանակցի բոլորովին չնչել տալու համար այն անօրինութիւն որուն համեմատ վերջին գործադուլին մասնակցող հանքագործք իրենց գործէն հանուած են։

—Պ. Սթէնլի և Էմին փաշա Եւրոպա վերադառնալէ ետքն ալ հանգիստ չպիտի թողուին։ Անգլիացիք կը խորհին իրենց արեւելեան Աֆրիկէի գաղթականութեան ընդհանուր կառավարիչ կարգել զՊ. Սթէնլի, կեդրոն ունենալով ի Մոմբասա։ Գերմանք կը կասկածին Պ. Սթէնլիէ, իբրեւ գործիք անգլիական ընկերութեան և իբրեւ հակառակորդ գերմանական ընկերութեան, և հիմակուընէ կը խորհին իրենց արեւելեան Աֆրիկէի ընկերութեան գլուխը դնել Էմին փաշան։ Կը կարծուի թէ գերման կայսերական պատուիրակ Վիսման հաղարապետ առաջիկայ գարնան իրեն հետ Պերլին պիտի բերէ Էմին փաշան։

ԱՐԿԱԾՔ Պ. ՍԹԷՆԼԻԻ

ԴԺԲԱԽՏՈՒԹԻՒՆՔ ԷՄԻՆ ՓԱՇԱՅԻ

ՆՈՐ ՆԱՄԱԿ Պ. ՍԹԷՆԼԻԷ

Պ. Սթէնլի իւր նոր նամակաւ զոր ուղղած է առ Նախագահն Էմին փաշայի մասնախմբին, հետեւեալ կերպիւ կը պատմէ Էմին փաշայի ազատման պարագայները։

Փետր. 17ին (1889) Էմին փաշա, 65 մարդերով, ընդ որս դնդապետ Սէլիմ պէյ և ուրիշ եօթն սպայք, իմ բանակեցոյս հասան Բավայիս գիւղին մօտ։ Փաշան միւթիթի դդեստ հագած էր։ սպայք՝ չոլշոլուն համազգեստներ։ Երեքն եգիպտացի և մնացեալք Նուբիացի էին։ Հետեւեալ օրն հասաւ անգլիացի տեղական Սթէյլս իւր կարաւանով, և անգամ մ'ևս մեր ամբողջ կարաւան միացաւ։ Սելիմ պէյ, որ Խարթումի մարդոց վրայ յաղթութիւն մը տարած էր, ըստ. ի Վատէլայ թողեալ սպայից կողմէ թէ իրենց զօրաց՝ և ընտանեաց համար ժամանակ կը խնդրեն ի Քավալլիս համախմբուելու։ Ըսի թէ գրեթէ տարիէ մ'ի վեր կը սպասեմ որ մեկնելու պատրաստուին, բայց այժմ ալ պատշաճ պարմանաժամ մը կուտամ իրենց որ դան միանան մեզ հետ։ Փետր. 21ին փաշայն և իւր սպայք Նիանզա լիմն, սուտ լրոյ մը վրայ թէ Վանյորոյի մարդիկը կը յառաջանան բանակեցողը զարնելու։ Էմին փաշայի սպայից մին հրացան մը գողցաւ մեզմէ։ Դէշ սկզբնաւորութիւն մ'էր այս մեր յարաբերութեանց։ Խոսէլ և Նէնէնա անուն երկու շոգենաւք Մսվա գացին գաղթականներ բերելու մեզ, և ամսոյս 25ին վերադարձան։ Սպայք յայնժամ մեկնեցան։ բայց չմեկնեցան Վատէլայէ սուրհանդակ մը ստացան՝ ծանուցանող թէ Էմին փաշայի հաստատած վարչութիւնը նորէն փոփոխուած է։ Էմին փաշայի հրամանաց ներքև գըտնուող բարձրագոյն սպայն՝ Սէլիմ պէյ՝ պաշտօնական եղած է, և ըմբոստ սպայից ոմանք Պէյլութեան (հաղարապետ կամ գնդապետ) ատիճան տուած են իրենց իրենց։ Հետեւեալ օրը փաշայն մեր բանակեցողը վերադարձաւ իւր Ֆէրիտա անուն գիրքի աղջիկով և 144 հետեւորդներով։ Իրենք 20 օր պայմանաժամ կը խնդրէին, ես մէկ ամիս տուի, որ Ալլէրթի Նիանզա լճին վրայ բանող շոգենաւուց ընթացքը դիտելով, լիովին բաւ էր Վատէլայ մնացեալ եգիպտացի զօրականներն և անոնց ընտանիքներն և սպայից ուրիշ մարդիկը մեզ մօտ փոխադրելու, որպէս զի միասին չունենք դէպի զանգիպարեան ծովեզրն, և անտի դէպ յեգիպտոս։ Նոյն միջոցին վերաբոյժ Փարք կրնար մեր վիրաւորեալներն և հիւանդները դարմանել։ Այս վերաբոյժ շատ խղճմտութեամբ և անձնուիրութեամբ պաշտօնավարեց, և ապրիլ 1ին 280 կորովի մարդիկ ունեցայ հրամանաց ներքեւ։

Խոստացեր էինք Էմին փաշային թէ իւր գաղթականներուն բեռները մեր բարձրաւանդակին վրայ փոխադրել պիտի տանք, այսինքն՝ մէն մի եգիպտացիին մէկ-երկու բեռնակիր պիտի տանք։ Բայց շատ խաբուեցանք։ Անվերջ անսահման դոյքեր կը բերէին եգիպտացիք՝ յեգիպտոս փոխադրելու համար։— Ջաղացքի քարեր, խոշոր կաթսայներ, տակառներ, 200ի չափ մահճակալներ, ահագին զամբիւղներ, ծանր սնտուկներ, անօթներ, շիշեր, կահ կարասիք և այլ շատ մը բաներ, զորս ի զուր փոխադրել կուտային 2,800 ոտք բարձրութեամբ տեղ մը, զի անկարելի էր մեզ հետ տանիլ։ Բայց և այնպէս 853 բեռներ փոխադրեցան, և սակայն նենգ ամբոխ եգիպտացիք մեր մարդիկը կը դանակոծէին ամէն անգամ որ լճին եղերքն իջնէին, ևս աւելի անտանելի ծանրութիւններ բեռնաւորելով անոնց վրայ։ Մարտ 31ին, երբ 1,353 բեռներ փոխադրուած էին, հրաման տուի որ այլ ևս մեր բեռնակիրք ազատ թողուին։

Սելիմ պէյին Վատէլայ վերադառնալէն երեսուն որ հարը շաբաթ մը նամակ մը բերաւ անկէ, և ուրիշ նամակ մը Վատէլայի ըմբոստ սպայներէն, որք ուրախութիւն կը յայտնէին (իմ գալուստս 12 ամիս ետքն) իմանալով թէ «մեր Մեծ Կառավարութեան պատուիրակն» եկած է, և միահամուռ փափաք յայտնելով եգիպտոս վերադառնալ իմ առաջնորդութեամբս։ Էմին փաշա ևս իմացուց ինձ թէ Սէլիմ պէյ գաղթականներ փոխադրել կուտայ։ Այս ընթացքով առնուազն երեք ամիս պէտք էր ճամբայ ելնելու։

Ասոր վրայ գլխաւոր սպայներս ի խորհուրդ դումարեցի՝ որոշում տալու համար թէ անմիջապէս մեկնի՞նք թէ տակաւին սպասենք, և ըսի։

«Պարոնայ, — Էմին փաշա նամակ ստացած է թէ շոգենաւերն այժմ ուրիշ փոխադրութեամբք զբաղած լինելով, զանոնք աւարտելէն ետքը գաղթականները պիտի բերեն մեզ։ Սելիմ պէյ մեկնած պահուն խմացեր էինք արդէն թէ ըմբոստ սպայք պաշտօնական ըրած են զինք, և մինչեւ իսկ մահուան վճիռ արուած է իրեն և իւր գլխաւորին դէմ։

«Մենք տրուած հրահանգն էր օգնութիւն հասցնել Էմին փաշային և փափաքողաց յեգիպտոս վերադարձին օգնել։ 1888 ապրիլ ամսուն Նիանզա հասնելով գտանք Էմին փաշան, 12 ամիս յառաջ։ Խոովին և իւր կառավարութեան նամակներն յանձնեցինք իրեն, և իբրեւ առաջին օգնութիւն, զինք և ռազմամթերք տուինք։ Պատասխանեց թէ իւր որոշում կախեալ է իւր մարդոցմէ։ Առաջին ճախողութիւն մ'էր այս մեզ համար։ Փոխանակ Աֆրիկէէն փախչելու հետամուտ շատ մը մարդիկ դառնալու, քանի մը եգիպտացի պաշտօնեայներէ զատ ոչ ոք մեզ կ'ընկերանար։ Իրենց ժամանակ տալու համար որ որոշման մը յանգին՝ գացինք աղատել Պարթիմ հաղարապետի վերջապահ կարաւանն։ Ինն ամիսէն ահա նորէն վերադարձանք ի Նիանզա։ Բայց փոխանակ մեկնելու պատրաստ բազմութեան մը կարաւանը գտնելու, կ'իմանանք որ Պ. Ճէֆոքն և Էմին փաշա նոր ճախողութեանց ենթարկուեր են։ Մեզ համար ըսուեր է թէ դաւադիրներ են և բախտախնդիրներ են, թէ Խարթիմն և Նուպար փաշային նամակները կեղծ բաներ են։ Ըմբոստք այնչափ քաջալերուեր էին Էմին փաշայի և Պ. Ճէֆոքնի վրայ իրենց դիւրին յաղթութենէն, որ կը մտադրէին փաղաքական խօսքերով թակարդի մէջ ձգել զմեզ, և մեր կարաւանին բոլոր զէնքերը, ռազմամթերքն և պաշարները կողոպտելով, ճամբայիս շարունակելու անկարող ընել զմեզ, որպէս զի անապատներուն մէջ սովամահ կըլլանք։ Այս մարդոց ապերախտութեան, ագիտութեան և չարաբաստութեան վրայ ինչ որ ըսենք՝ տեղն է։

«Մեք այս արշաւանքին ձեռնարկեցինք այն յուսով թէ գրկաբաց պիտի ընդունուինք։ Ընդհակառակն անտարբերութեամբ և մինչեւ իսկ թշնամութեամբ ընդունուեցանք։ մեր ներկայացուցիչ բանտարկեցաւ։ Էմին փաշա պաշտօնական եղաւ, և երեք ամիս բանտարկեալ մնաց իւր իսկ մարդոց ձեռամբ։ Կ'իմանամ թէ Վատէլայի նահանգին մէջ պատահած երբոյթ ըմբոստութիւնն է այս։»

(Պ. Սթէնլի կը յիշեցնէ թէ Սէլիմ պէյ իւր բարեկամներէն զատ իրեն հետ կը բերէ եղեր տասն ըմբոստ սպայներ և անոնց յարեալ 6—700 զինուորներ։ Բայց Պ. Սթէնլի, ի յուշ ածելով այս մարդոց արդէն երկիցս յարուցած անկարգութիւնները, կը խորհի թէ կարաւանին հետ միանալով անոնց նպատակն ոչ ապաքէն անկարգութիւն մ'ալ կարաւանին մէջ հանել է։ Անոնց ձեռքը կ'անցնի Էմին փաշայի արուած զինուց և ռազմամթերաց մէկ մասը, բայց դիտեն թէ այնչափ զօրութեամբ չեն կրնար կարաւանին դէմ ճակատիլ, հետեւապէս շողոքորթիչ խօսքերով իրեւ բարեկամ դալ կ'ուզեն, և անգամ մը կարաւանին մէջ մտնելով, իրենց առաջին գործը պիտի լինի զէնքերը գրաւել և տեղացի հետեւորդները գրգռել։ Պ. Սթէնլի իւր մարդոց ուշադրութեան կը ներկայացնէ նաեւ Էմին փաշայի վիճակն, որ պահ մը մեծ իշխանութեան տէր կը կարծուէր, բայց հիմա կորուսած է ամէն այժ և աղդեցութիւն, և քանի մը մարդիկ միայն հաւատարիմ մնացած են իրեն։ Երբոյ արս վիճակին մէջ, կը հարցնէ իւր գլխաւոր ուղեկից և անգլիացի սպայից թէ «Սպասե՞նք Վատէլայի եգիպտացի զօրականաց դալստեան, թէ մեկնինք անմիջապէս, որոշեալ թուականին, ապրիլ 1։)

Պ. Սթէնլիի մարդիկը կը պատասխանեն. «Մեկնինք անմիջապէս»։

Պ. Սթէնլի կը շարունակէ.

Էմին փաշա սոյն որոշումն իմանալով, հարցուց թէ խղճի մտօք անպարտ կ'արձակե՞նք զինք այսպէս իւր մարդիկը լքանելուն համար։ Ամենքս միաբերան պատասխանեցինք. «Անշո՛ւշտ, անշո՛ւշտ»։ Խոտալցի հարիւրապետ Բազաթի տակաւին կը պնդէր թէ մարդասիրութեան գործ չէ լքանել Էմին փաշայի մարդիկը։ Գացի գտայ զԲազաթի, և ցոյց տուի թէ քանի որ այն մարդիկ երբոյս փաշային դէմ ըմբոստ գտնուած և զինք լքած են, փաշայն այլ ևս բնաւ պարտականութիւն չունի զանոնք հոգալու։ Էմին փաշա իւր պաշտօնին և իւր դրից հաւատարիմ մնացած է մինչեւ այն օրն ուր իւր մարդիկն իսկ մերժած են զինք։ Եգիպտոսի կառավարութիւնն խմացուցած էր Էմին փաշային որ եթէ ինք և իւր սպայք Վատէլայէ մեկնիլ կ'ուզեն՝ մեր կարաւանէն օգուտ կրնան քաղել։ իսկ եթէ յԱֆրիկէ մնալ ուզեն, պատասխանատուութիւնն իրենց կը վերաբերի, որովհետեւ կառավարութիւնը թողած է Հասարակածի այդ հեռաւոր երկիրը։ Մեկնելու խօսքը լսելուն պէս, իւր մարդիկ ըմբոստացան։ հետեւապէս Էմին փաշա կրնայ միայնակ ընկերանալ մեզ, իրեն հաւատարիմ ծառայներն ունենի հետ առնելով։

Զեմ կարծեր որ Քաղաքի համոզուեցաւ, կամ Էմին փաշա համոզուեցաւ։ Զարմանալի է որ Աֆրիկէի այս մասը ձգողական զօրաւոր աղդեցութիւն մ'ի գործ դնէ հոն հաստատուողներուն վրայ, ինչպէս Կորտոն զօրավարին վրայ, ինչպէս կարգ մը եւրոպացի սպայից վրայ, և ինչպէս Էմին փաշայի վրայ։

ՀԷՆՐԻ Մ. ՍԹԷՆԼԻ
(Մոնթրէալ ֆոռք)

. . .

Թերթ կը բաղդատէ զՊ. Սթէնլի Էմին փաշայի հետ։ «Ի՜նչ մեծ հակապատկեր երկուքին միջեւ։ Սթէնլի համակ կորով և քաջասրտութիւն է, որով իւր գործաւորութեան ամէն տառապանաց կը դիմակալէ և ամէն արգելքներ կը յաղթահարէ։ իսկ Էմին փաշա վարանամտութեան և անորոշութեան մարմնացումն իսկ է, տեսակ մը Հասարակածային Համլէթ, որ տարի մը ամբողջ կ'որոնէ այն կենսական խնդրոյ վրայ. «երթա՞լ թէ չերթալ», (To go, or not to go)։»

ՁԼՐԲԼՅՍԲ Ի ԿԱԽԱՍԻՍ

Փիթերսպուրգի կը գրուի Փարիզեան թերթի մը։

«Վիպական արկածներու հետամուտ անձանց կը յանձնարարեմ ինչ ինչ թանկագին գոյքերով ուղեւորիլ դէպի Կուկասիա, ուր Զէրքէսք Օֆիցիանի Աւոյշներ անուն խաղը կը ներկայացնեն բնական վիճակի մէջ և յոյժ հոգակալ թատերարեմի մը վրայ։ կը կողոպտեն սուրհանդակներն և ուղեւորները, կը սպանեն դիմադրողները, տիկիններու շնորհալի ձեւով մը կը նսանցնեն գոգերու վրայ, հազարումէկ քաղաքավարական ձեւերով շաքարելէններ մատուցանելով անոնց։ Այս բանաստեղծական աւազակներէն մին իւր խմբին հրամայից տիկնոջ մը հետ տալ իւր ադամանդեայ գինդեր, և կողոպտուած ամէն ճամբորդի գումար մը վճարեց անոր ընկերական ստիճանին համեմատ, այս հաճելի հանդիպմամբ ընդհատեալ ճամբորդութիւնն արժանապէս շարունակելու համար։ Ի մօտոյ կախաղան պիտի հանուին այս աւազակներէ ոմանք, որք սպանուած են պէշիական ընկերութեան անօրէնն և Տրէյֆիւսի գործարանին ներկայացուցիչը, Բայց կնահաճոյ ասպետներն որոց վրայ կը խօսինք՝ դեռ ազատ են իրենց ձիերուն վրայ։ Անոնց զոհերը կը պատմեն թէ՝ դերասանց զէնքերով զինեալ են և ընտիր ձիեր ունին։ Կաւկասիոյ հրամատար-կուսակալ Տոնտուքով Քորսակովն մեր հանելով պատուիրեց որ աղբիւրի ջուրն՝ որոյ նուազութենէն կը նեղուին Փարիզցիք, խնայութեամբ գործածուի, այսինքն՝ բակը և պարտէզներ ջրելու և ախոռներ լուալու չգործածուի, քանի որ Սէն գետի ջուրն ալ ասոր բաւական է։ Այս հրամանագրէ կ'երևի թէ մօտ ժամանակէն Փարիզ քաղաքին առատ աղբիւրի ջուր տալու յոյս չկայ դեռ։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱՅԻ

ԷՄԻՆ ՓԱՇԱ ԵՒ Պ. ՍԹԷՆԼԻ Ի ԶԱՆԶԻՊԱՐ

Գոհէրէ, 2 գեկտ.—Էմին փաշա եգիպտական կառավարութեան ծանոյց իւր ի Զանզիպար ժամանումը։

—Գոհէրէ, 2.—Զանզիպարէ Ռիւթէրի հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Պ. Սթէնլի Պակամոյօ հասած է և առաջիկայ չորեքշաբթի (այսօր) ի Զանզիպար կը սպասուի։

—Պէլբրոտ, 2.—Երէկ, Սերպիոյ այլ և այլ կողմերը, սաստիկ երկրաշարժներ տեղի ունեցան, զօրաւոր աղմուկներով ու պայթումներով, և օդաքարեր գետին ինկան։

—Փէթերսպուրգ, 2.—Ռուսիոյ Կայսերական Դրամատունն 100ին կէս զեղչեց իւր դրամագլխի սակը։

—Պէրլին, 2.—Կոմս Հէրպէրթ Պիզմարք Ֆրիտրիխսրուհէ գնաց։

—Լոնդոն, 2. — 3,000 հանքագործք մասնախումբ մը կազմեցին, որ հանքատերց մասնախմբին հետ պիտի բանակցի բոլորովին չնչել տալու համար այն անօրինութիւն որուն համեմատ վերջին գործադուլին մասնակցող հանքագործք իրենց գործէն հանուած են։

—Պ. Սթէնլի և Էմին փաշա Եւրոպա վերադառնալէ ետքն ալ հանգիստ չպիտի թողուին։ Անգլիացիք կը խորհին իրենց արեւելեան Աֆրիկէի գաղթականութեան ընդհանուր կառավարիչ կարգել զՊ. Սթէնլի, կեդրոն ունենալով ի Մոմբասա։ Գերմանք կը կասկածին Պ. Սթէնլիէ, իբրեւ գործիք անգլիական ընկերութեան և իբրեւ հակառակորդ գերմանական ընկերութեան, և հիմակուընէ կը խորհին իրենց արեւելեան Աֆրիկէի ընկերութեան գլուխը դնել Էմին փաշան։ Կը կարծուի թէ գերման կայսերական պատուիրակ Վիսման հաղարապետ առաջիկայ գարնան իրեն հետ Պերլին պիտի բերէ Էմին փաշան։

ԱՐԿԱԾՔ Պ. ՍԹԷՆԼԻԻ

ԴԺԲԱԽՏՈՒԹԻՒՆՔ ԷՄԻՆ ՓԱՇԱՅԻ

ՆՈՐ ՆԱՄԱԿ Պ. ՍԹԷՆԼԻԷ

Պ. Սթէնլի իւր նոր նամակաւ զոր ուղղած է առ Նախագահն Էմին փաշայի մասնախմբին, հետեւեալ կերպիւ կը պատմէ Էմին փաշայի ազատման պարագայները։

Փետր. 17ին (1889) Էմին փաշա, 65 մարդերով, ընդ որս դնդապետ Սէլիմ պէյ և ուրիշ եօթն սպայք, իմ բանակեցոյս հասան Բավայիս գիւղին մօտ։ Փաշան միւթիթի դդեստ հագած էր։ սպայք՝ չոլշոլուն համազգեստներ։ Երեքն եգիպտացի և մնացեալք Նուբիացի էին։ Հետեւեալ օրն հասաւ անգլիացի տեղական Սթէյլս իւր կարաւանով, և անգամ մ'ևս մեր ամբողջ կարաւան միացաւ։ Սելիմ պէյ, որ Խարթումի մարդոց վրայ յաղթութիւն մը տարած էր, ըստ. ի Վատէլայ թողեալ սպայից կողմէ թէ իրենց զօրաց՝ և ընտանեաց համար ժամանակ կը խնդրեն ի Քավալլիս համախմբուելու։ Ըսի թէ գրեթէ տարիէ մ'ի վեր կը սպասեմ որ մեկնելու պատրաստուին, բայց այժմ ալ պատշաճ պարմանաժամ մը կուտամ իրենց որ դան միանան մեզ հետ։ Փետր. 21ին փաշայն և իւր սպայք Նիանզա լիմն, սուտ լրոյ մը վրայ թէ Վանյորոյի մարդիկը կը յառաջանան բանակեցողը զարնելու։ Էմին փաշայի սպայից մին հրացան մը գողցաւ մեզմէ։ Դէշ սկզբնաւորութիւն մ'էր այս մեր յարաբերութեանց։ Խոսէլ և Նէնէնա անուն երկու շոգենաւք Մսվա գացին գաղթականներ բերելու մեզ, և ամսոյս 25ին վերադարձան։ Սպայք յայնժամ մեկնեցան։ բայց չմեկնեցան Վատէլայէ սուրհանդակ մը ստացան՝ ծանուցանող թէ Էմին փաշայի հաստատած վարչութիւնը նորէն փոփոխուած է։ Էմին փաշայի հրամանաց ներքև գըտնուող բարձրագոյն սպայն՝ Սէլիմ պէյ՝ պաշտօնական եղած է, և ըմբոստ սպայից ոմանք Պէյլութեան (հաղարապետ կամ գնդապետ) ատիճան տուած են իրենց իրենց։ Հետեւեալ օրը փաշայն մեր բանակեցողը վերադարձաւ իւր Ֆէրիտա անուն գրքի աղջիկով և 144 հետեւորդներով։ Իրենք 20 օր պայմանաժամ կը խնդրէին, ես մէկ ամիս տուի, որ Ալլէրթի Նիանզա լճին վրայ բանող շոգենաւուց ընթացքը դիտելով, լիովին բաւ էր Վատէլայ մնացեալ եգիպտացի զօրականներն և անոնց ընտանիքներն և սպայից ուրիշ մարդիկը մեզ մօտ փոխադրելու, որպէս զի միասին չունենք դէպի զանգիպարեան ծովեզրն, և անտի դէպ յեգիպտոս։ Նոյն միջոցին վերաբոյժ Փարք կրնար մեր վիրաւորեալներն և հիւանդները դարմանել։ Այս վերաբոյժ շատ խղճմտութեամբ և անձնուիրութեամբ պաշտօնավարեց, և ապրիլ 1ին 280 կորովի մարդիկ ունեցայ հրամանաց ներքեւ։

Խոստացեր էինք Էմին փաշային թէ իւր գաղթականներուն բեռները մեր բարձրաւանդակին վրայ փոխադրել պիտի տանք, այսինքն՝ մէն մի եգիպտացիին մէկ-երկու բեռնակիր պիտի տանք։ Բայց շատ խաբուեցանք։ Անվերջ անսահման դոյքեր կը բերէին եգիպտացիք՝ յեգիպտոս փոխադրելու համար։— Ջաղացքի քարեր, խոշոր կաթսայներ, տակառներ, 200ի չափ մահճակալներ, ահագին զամբիւղներ, ծանր սնտուկներ, անօթներ, շիշեր, կահ կարասիք և այլ շատ մը բաներ, զորս ի զուր փոխադրել կուտային 2,800 ոտք բարձրութեամբ տեղ մը, զի անկարելի էր մեզ հետ տանիլը։ Բայց և այնպէս 853 բեռներ փոխադրեցան, և սակայն նենգ ամբոխ եգիպտացիք մեր մարդիկը կը դանակոծէին ամէն անգամ որ լճին եղերքն իջնէին, ևս աւելի անտանելի ծանրութիւններ բեռնաւորելով անոնց վրայ։ Մարտ 31ին, երբ 1,353 բեռներ փոխադրուած էին, հրաման տուի որ այլ ևս մեր բեռնակիրք ազատ թողուին։

Սելիմ պէյին Վատէլայ վերադառնալէն երեսուն որ հարը շաբաթ մը նամակ մը բերաւ անկէ, և ուրիշ նամակ մը Վատէլայի ըմբոստ սպայներէն, որք ուրախութիւն կը յայտնէին (իմ գալուստս 12 ամիս ետքն) իմանալով թէ «մեր Մեծ Կառավարութեան պատուիրակն» եկած է, և միահամուռ փափաք յայտնելով եգիպտոս վերադառնալ իմ առաջնորդութեամբս։ Էմին փաշա ևս իմացուց ինձ թէ Սէլիմ պէյ գաղթականներ փոխադրել կուտայ։ Այս ընթացքով առնուազն երեք ամիս պէտք էր ճամբայ ելնելու։

Ասոր վրայ գլխաւոր սպայներս ի խորհուրդ դումարեցի՝ որոշում տալու համար թէ անմիջապէս մեկնի՞նք թէ տակաւին սպասենք, և ըսի։

«Պարոնայ, — Էմին փաշա նամակ ստացած է թէ շոգենաւերն այժմ ուրիշ փոխադրութեամբք զբաղած լինելով, զանոնք աւարտելէն ետքը գաղթականները պիտի բերեն մեզ։ Սելիմ պէյ մեկնած պահուն իմացեր էինք արդէն թէ ըմբոստ սպայք պաշտօնական ըրած են զինք, և մինչեւ իսկ մահուան վճիռ արուած է իրեն և իւր գլխաւորին դէմ։

«Մենք տրուած հրահանգն էր օգնութիւն հասցնել Էմին փաշային և փափաքողաց յեգիպտոս վերադարձին օգնել։ 1888 ապրիլ ամսուն Նիանզա հասնելով գտանք Էմին փաշան, 12 ամիս յառաջ։ Խոովին և իւր կառավարութեան նամակներն յանձնեցինք իրեն, և իբրեւ առաջին օգնութիւն, զինք և ռազմամթերք տուինք։ Պատասխանեց թէ իւր որոշում կախեալ է իւր մարդոցմէ։ Առաջին ճախողութիւն մ'էր այս մեզ համար։ Փոխանակ Աֆրիկէէն փախչելու հետամուտ շատ մը մարդիկ դառնալու, քանի մը եգիպտացի պաշտօնեայներէ զատ ոչ ոք մեզ կ'ընկերանար։ Իրենց ժամանակ տալու համար որ որոշման մը յանգին՝ գացինք աղատել Պարթիմ հաղարապետի վերջապահ կարաւանն։ Ինն ամիսէն ահա նորէն վերադարձանք ի Նիանզա։ Բայց փոխանակ մեկնելու պատրաստ բազմութեան մը կարաւանը գտնելու, կ'իմանանք որ Պ. Ճէֆոքն և Էմին փաշա նոր ճախողութեանց ենթարկուեր են։ Մեզ համար ըսուեր է թէ դաւադիրներ են և բախտախնդիրներ են, թէ Խարթիմն և Նուպար փաշային նամակները կեղծ բաներ են։ Ըմբոստք այնչափ քաջալերուեր էին Էմին փաշայի և Պ. Ճէֆոքնի վրայ իրենց դիւրին յաղթութենէն, որ կը մտադրէին փաղաքական խօսքերով թակարդի մէջ ձգել զմեզ, և մեր կարաւանին բոլոր զէնքերը, ռազմամթերքն և պաշարները կողոպտելով, ճամբայիս շարունակելու անկարող ընել զմեզ, որպէս զի անապատներուն մէջ սովամահ կըլլանք։ Այս մարդոց ապերախտութեան, ագիտութեան և չարաբաստութեան վրայ ինչ որ ըսենք՝ տեղն է։

«Մեք այս արշաւանքին ձեռնարկեցինք այն յուսով թէ գրկաբաց պիտի ընդունուինք։ Ընդհակառակն անտարբերութեամբ և մինչեւ իսկ թշնամութեամբ ընդունուեցանք։ մեր ներկայացուցիչ բանտարկեցաւ։ Էմին փաշա պաշտօնական եղաւ, և երեք ամիս բանտարկեալ մնաց իւր իսկ մարդոց ձեռամբ։ Կ'իմանամ թէ Վատէլայի նահանգին մէջ պատահած երբոյթ ըմբոստութիւնն է այս։»

(Պ. Սթէնլի կը յիշեցնէ թէ Սէլիմ պէյ իւր բարեկամներէն զատ իրեն հետ կը բերէ եղեր տասն ըմբոստ սպայներ և անոնց յարեալ 6—700 զինուորներ։ Բայց Պ. Սթէնլի, ի յուշ ածելով այս մարդոց արդէն երկիցս յարուցած անկարգութիւնները, կը խորհի թէ կարաւանին հետ միանալով անոնց նպատակն ոչ ապաքէն անկարգութիւն մ'ալ կարաւանին մէջ հանել է։ Անոնց ձեռքը կ'անցնի Էմին փաշայի արուած զինուց և ռազմամթերաց մէկ մասը, բայց դիտեն թէ այնչափ զօրութեամբ չեն կրնար կարաւանին դէմ ճակատիլ, հետեւապէս շողոքորթիչ խօսքերով իրեւ բարեկամ դալ կ'ուզեն, և անգամ մը կարաւանին մէջ մտնելով, իրենց առաջին գործը պիտի լինի զէնքերը գրաւել և տեղացի հետեւորդները գրգռել։ Պ. Սթէնլի իւր մարդոց ուշադր

քով իշխան ոստիկաններ ղրկեց, որք չկրցին ձեռք ձգել Զէրքէսներն։ Ասանցմէ մին, Ցարշա անուն, գիւղերը փոքր քաղաքի մը բժշկին հետ եկաւ, ինքզինք ճանչցուց, քաղաքավար ձեւերով կողոպտեց անոր բոլոր դրամն, և մեկնած պահուն հրացանի երկու հարուածներ տրձակելով վիրաւորեց Ռուս սպայ մը որ ակբէն կ'ելներ, և անհետ եղաւ։ Այսպէս, ապահովութիւն չէ մնացած կաւկասեան երկրին մէջ, ուր սակայն շատ մը լաւ ճամբայներ և երկաթուղիներ կան։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԶՈՒԱՑՄՈՒՆՔ

Թիւրկին Վիեննայի թղթակիցը կը հեռագրէ, 29 Նոյմ.

«Վիեննական մամուլը մեծ ուշադրութիւն կ'ընծայէ հարիւրապետ Փօլ Մոռէն անուն ֆրանսացի սպայէն հրատարակած մէկ տետրակին, Français et Russes vis-à-vis de la Triple Alliance Ֆրանսացի և Ռուսաց հանրային Երբեմն Նկատմամբ Եռակի Դաշինքի անուն, յորում հեղինակն իւր ֆրանսացի հայրենակցաց հակադրել կը ջանայ թէ ֆրանքֆուրտեան դաշնակցութիւն մը չի կրնար դիմադրել Երբեմն Նիզակակցութեան Վիեննական մամուլը կը շնորհաւորէ հեղինակն այս անհաճոյ ճշմարտութիւնն հռչակելու քաջասրտութիւնը ցոյց տալուն համար։

«Բայց Նոյէ Ֆրէյէ Բրէսէ չատ կ'ափսոսայէ Մոռէն հարիւրապետի գրքոյկին հետեւցնելով թէ Շօվինիզմ կոչուած ծայրայեղ ազգասիրութիւնն անհետանալու վրայ է Ֆրանսայի մէջ։ Այսօր իսկ ադոր հակառակը տեսանք Վիեննայի մէջ։ Հանրածանօթ Փարիզցի երգիչ Պ. Փօլիւս, որ պուլանժէական քայլերգը ժողովրդականացուց, այժմ Վիեննայի մէջ կ'երգէ, և շաբաթ օր պիտի երգէ գերմանական երգեցիկ ընկերութեան մը հովանաւորութեան ներքեւ տրուած բարեգործական նուագահանդէսի մը մէջ։ Բայց իւր փարիզցի բարեկամք խնամացուցին Պ. Փօլիւսի որ եթէ գերմանական ս'և է հաստատութեան կամ ձեռնարկութեան ի նպաստ երգէ՝ ատելի պիտի լինի իւր ազգակցաց և ամէն ժողովրդականութիւն պիտի կորսնցնէ։ Հետեւապէս, Պ. Փօլիւս իւր խոստումն ետ առաւ, և նուագահանդէսը տեղի չունեցաւ։»

Ի ՍՈՒՏԱՆ

Սուտանցւոց պետ Լիվիր Ապատուլլահ մեռաւ է, եւ յաջորդ մը կարգուեր է, ի Խարթում։

ԱԶԳԱՑԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Խառն ժողովն ի նպաստ պիտի գումարի յառաջիկայ ուրբաթ օր ի Խորհրդարանի Ղալաթիոյ։

Ժողովն իւր ադ նստին մէջ նկատողութեան պիտի առնու Պատրիարքական Փոխանորդի ընտրութեան խնդիրը։ Կը լսենք թէ զանազան առաջարկութիւնք պիտի ըլլան Պատրիարքական Փոխանորդին վարդապետ թէ քահանայ ըլլալու մասին։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Խաղիւղի Ս. Ներսիսեան վարժարանին ի նպաստ կազմակերպեալ թատերական ներկայացումն, որ տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ կիրակի Բերայի Նոր Թատրոնին մէջ, այժմէն կը յայտնուի իւր փառաւոր յաջողութիւնն մը։ Կարգադիր Մանասիսեան ամենուրեք փոյթեռանդն աշակցութիւն կը գտնէ, և այժմէն կը գուշակուի թէ կիրակի օր նոր Թատրոնի օթեակներն ու թատերասրահը պիտի լցուին ընտրելագոյն բազմութեամբ մը։ Ուրիշ կերպ սակայն չէր կարելի ըլլալ։ Ներկայացման յայտագիրը ամենեն անտարբերներն իսկ հրապուրելու ոյժն ունի։ Պ. Ադամեան, որուն հինգ վեց ամսէ ի վեր անհամբեր կ'օտասէ թատերասէր հասարակութիւնն, իւր փայլով պիտի պայծառացնէ նորակազմ Հայ Թատերական Խումբն Պ. Մարգարեանի։ Ուրիշ նշանաւոր արուեստագէտ մը, Տիկին Սիրանոյշ, և համբաւաւոր երաժշտապետն Տիգրան էֆ. Զուտճեանն պիտի աւելցնեն հանդիսատեսներու հաճոյքը։ Թողունք նաեւ որ Սէր առանց հաշուոյ Պ. Ադամեանի գերազանց դերերէն մին է։

Գում Գարուի և միացեալ թաղից Ազգաստասէր ընկերութիւնը ծանօթ է արդէն Ազգին իւր քառամեայ անդուլ պաշտօնավարութեամբ և անխոնջ յարատեւութեամբ, որով յաջողած է բազմաթիւ կարօտ և անպաշտպան հիւանդներ փրկել եւ պահպանել անողոք բաղդին հարուածներէն։ Ի նպաստ սոյն բարեգործական հաստատութեան՝ որոշուած է թատերական ներկայացում մը տալ ի 25 Նոյեմբերի 1889 շաբաթի գիշեր Շահղատէ Պէյի Վէքնէֆիլէր Օսմանեան թատրոնին մէջ առաջնորդութեամբ դերասանապետ Մնակեան էֆէնտիի։

Թատերախումբն է ՏԻԿՆՈՋ ՄԸ ՏԱՍՆԱՄԵԱՑ ԿԵԱՆԵՐԸ, թատերգութիւնն ինն արարով, բարոյական և ընտանեկան օգտակար խրատներով օժտեալ խաղ մը որ առաջին անգամ կը ներկայացուի ասա և որ եւրոպական թատրոններու մէջ ընտրելագոյնն համարուած է։

Գլխաւոր դերակատարք են Պ. Պ. Մնակեան, Սիսակ, Մաթէոսեան, եւ տիկնայք Աղնիւ, Պիննէվէճեան, Մաուի, Լօժէն և Զօպանեան։

Ներկայացումը պիտի վերջանայ ՏԻԿՆՈՋ ՄԸ ԿԱՑԱԿԸ կատակերգութեամբ։

Գիները չափաւոր են։

Ազգաստասէր ընկերութիւնն և թատերական ներկայացման կարգադիր մասնախումբը լի են յուսով որ Գում-Գարուի և շրջակայ թաղերու բնակիչք որք ակնատես եղած են ընկերութեան օգտակար գործերուն, պիտի հաճին քաջալերել զայն իւր այս ձեռնարկութեան մէջ, ներկայ գտնուելով շաբաթի գիշերուան ներկայացման ի Թատրոն Շահղատէ Պէյի։

Գահիրէէն հեռաւեալը կը հաղորդեն մեզ։

Նոյեմբեր 12/24 կիւրակէ երեկոյին տեղւոյս Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ մէջ կատարուեցաւ Յովհաննան երկսեռ վարժարանի Տնօրէն և Առաջնորդարանի հայերէն ճիւղին քարտուղար Ն. Մ. Էֆէնտիի Աղազարմի պսակադրութիւնն ընդ Օր. Էֆֆիթի Պասմաճեանի, ուսուցչուհի նոյն վարժարանին։

Եկեղեցին լցուած էր բազմութեամբ պատուաւոր ազգայնոց։ Կնքահայրն էր Թովմաս Էֆ. Բրուտեան։

Յետ աւարտման պսակին, ներկայք առաջնորդուեցան նորապսակ ամուսնացելոց բնակութեան սահմանեալ տունն, ուր պատուասիրեցան մեծարանօք։ Երիտասարդ մը ուղերձ մը արտասանեց և Խորէնեան վարժարանի սանունք ազգային երգեր երգեցին։

Հուսկ հապա ներկայք մեկնեցան ջերմագին բարեմաղթութիւններ ընելով վասն երջանկութեան նորապսակ ամուլից՝ Տ. և Տիկին Ն. Աղազարմի որք իրենց բարոյք պաշտօնավարութեամբ և ազնիւ վարուք ընդհանուրին համակրանքը կը գրաւեն։

Սկիւտարի Աղքատախնամ ընկերութիւնը կը խնդրէ մեզմէ իւր շնորհակալութիւնն յայտնել հրապարակաւ առ բարեսէր ազգային որք քաջալերած են գիւղին մէջ ի նպաստ ընկերութեան հոկտ. 7ին տեղի ունեցած թատերական ներկայացումն։

Աւասիկ յիշեալ ներկայացման հաշիւը.	
Հասոյթ թատրոնէ	5189½
Ընդհ. ծախք թատրոնի	2673½
Զուտ հասոյթ	2311
Ապառիկ	205
Գումար	5189½

ԱԶԴ

Ս. Փրկչի Ազգ. Հիւանդանոցի հաստատութեան վարչէն Օրթաքէյ Մուէզիմ փողոց թիւ 36 փայտաշէն տունը մահիւլ մնացած է։

Ուստի ըստ օրինի զայն վաճառել հարկ ըլլալով, թուականէս սկսեալ 21 օր պայմանաժամի մէջ գնել ուզողք պարտին հոգաբարձութեան գրասենեակը ներկայանալ ի Պոլիս, Մեծ-Նոր-Խան միջնայարկ թիւ 48, 49, 50։ 915

20 Նոյեմբեր, 1889 1—3

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ԱՍՏԻՃԱՆԻ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆԻ

Ամբոխի կէսօրուս դաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Սոմա գաւառակին գայմագամ Հիւսնի էֆէնտի, և նոմս յաջորդեց Կէսօրուսի գայմագամ Նուրէտտին պէյ։

Սալիսէի տոհման տրուեցաւ Սիլիվրիի գայմագամ Խալիս էֆէնտիի, Երուսաղէմայ մարգահամարի վարչութեան երկրորդ քարտուղար Իսմայիլ պէյի և Զարշամպա դաւառակը բնակող Զէրքէս ցեղապետ Մէհմէտ Բէշիտ պէյի։

Ականակուռ Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Պարսկաստանի Նախարարապետ Այի Ասքէր Խան Լէմին-իս-Սուլթանի։

Առաջին կարգի Մէճիտիէ՝ Օսմ. Պանքայի Փարիզի ճիւղին տնօրէն Պ. Պեռժէի։

Երրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ չոգենաւային Ֆրէսնէկ ընկերութեան Ադէքսանդրիոյ գործակալ և Ֆռ-Ֆ'Ա-Լէքսանդրէ լրագրոյ նախորդ փոխ-տնօրէն Պ. Ֆրանսուայի։

Զորրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Պրիւսելի օսմանեան դեսպանատան առաջին քարտուղար Ալէքս պէյի։

ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆՆ ԵՒ ՎԻՆՍԷՆԹ ԿԱՑՍՐ

Գերմանիոյ դեսպանին մայրաքաղաքէս մեկնելու պատրաստ, Վեհ. Սուլթանն անոր յանձնած է Կ. Պոլսոյ այլեւ այլ տեսարաններու եւ գլխաւոր դիրատակարանաց լուսանկարները պատուական նախարար Վսեմ. Ցակոբ փաշա և Հանրօգուտ շինութեանց Նախարար Զիհնի փաշա մոգերիր են այս առթիւ ծրագիր մը պատրաստել, նկատելով որ եթէ այդ առաջարկ գործադրուի՝ կալուածները կատարելապէս կ'ապահովուին հրդեհի վտանգաց դէմ։

ԹՈՒՐՔ ԵՒ ՑՈՑՆ ՄԱՄՈՒԼՆ

Թուրք և յոյն մամլոյն միջեւ ծագած վիճաբանութեան առթիւ թուրք լրագրաց հրատարակած յօդուածները մեծաւ մասամբ թարգմանած ըլլալով արդէն, արդարութեան պարտք կը համարինք դադարեցնել նաեւ տեղական յոյն մամլոյն տուած պատասխաններուն վրայ։ Ուստի մեր այս աւուր երրորդ երեսի մէջ կը հրատարակենք Նէոլոյոսի և Էքէնտէրէսի երկու յօդուածոց թարգմանութիւնը։

ՍԵԼԱՆԻԿԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ

Սելանիկի լրագիրը կը ծանուցանէ թէ դրամատերաց խումբ մը որ հետաքրքրուած է երկաթուղի մը շինել Սելանիկէն ի Սէրֆիչէ, Մանաստիրէն անցնելով, յանձնարարեր է երկրաչափի մը՝ հարկ եղած ուսումնասիրութիւնները կատարել։ Այդ երկրաչափը որ Եւրոպայէն կոչուած էր յայտնապէս, Մանասթիրը և անտի Սէրֆիչէ ուղեւորեր է։

ՑՈՑՆ ԲԱՐԵՐԱՐՔ

Պ. Նիքօլա Զարիֆի, որ Մանդէ Քարլօ ուղեւորեցաւ, մայրաքաղաքս մեկնելէ առաջ 100 ոսկի նուիրած է Ղալաթիոյ յունական վարժարանաց և Նոյեմբրի գումար մը ալ Բերայի աղջկանց վարժարաններուն։

Ամէնքի հարուստներէն Պ. Անտրէ Սիկերօս եւս 360 ոսկւոյ գումար մը ղրկած է Կ. Պոլսոյ յունական զանազան վարժարանաց և հիւանդանոցներուն բաշխուելու համար։

ԵԱՄՊՕԼՈՒ-ՊՈՒՐԿԱԶԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ

Պուրկազի գծին վրայ երկաթուղւոյ շինութիւնն սկսուեր է նախորդ շաբթու։ Այս առթիւ փոքր հանդէս մը կատարուեր է ի Պուրկազ, ի ներկայութեան քաղաքապետին և զինուորական ու քաղաքային պաշտօնատարաց։ Կը կարծուի թէ նոր գիծը պիտի կրնայ բանիլ 1890ի ապրիլ ամսոյն մէջ։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Բաւական օրէ ի վեր քոլերայի որ եւէ դէպք պատահած չէ ի Մինգաւառս։ Առողջապահական վարչութիւնը նկատելով որ այդ ախտի անհետացումն օդերուն ցրտութենէն առաջ եկած է, հրահանգ ուղղած է որոց որ անկ է շարունակել ձեռք առնուած առողջապահական միջոցները, մինչեւ որ վերջնապէս հաստատուի թէ քոլերան բոլորովին անհետացած է։

Վերջին լրոց նայելով, թէեւ քոլերան Պարսկաստանի մէջ եւս անհետացած է, սակայն Համավէնտ ցեղերու բնակած վայրերուն մէջ տակաւին կը շարունակէ եղեր։

Առողջապահական վարչութիւնը տեղեկանալով որ Պուխարայի կողմերն ևս քոլերան երեւան ելնելով մէկ քանի ամսուան մէջ երկու հարիւր յիսուն հազար հոգի մեռած է, տեղեկութիւն խնդրած է ռուսական կառավարութենէն որ հեռագրաւ պատասխանած է թէ, ըստ պաշտօնական տեղեկութեանց, Պուխարայի կողմերն այդ տեսակ հիւանդութիւն երեւան ելած չէ և թէ այդ առթիւ ելած զրոյցներն բոլորովին անհիմն են։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՒ

Մայրաքաղաքս հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Աւստրիական-Հունգարական պետական երկաթուղեաց ընկերութիւնը դներէ ի արեւելեան երկաթուղեաց ընկերութեան բաժնեթուղթերը։ Խնդիր է այժմ գիտնալ թէ Բ. Դուռը պիտի հաւանի՞ այս կարգադրութեան։

* * *

Սոֆիայէն կը գրեն թէ Սոպրանիէն իւր նոյեմբեր 17/29ի նստին մէջ ընդուներ է երմեական նախարարին առաջարկութիւնը որ էր 900,000 ֆր. ի գումար մը վճարել արեւելեան երկաթուղեաց ընկերութեան, ի փոխարէն 1885ի դէպքերուն ժամանակ զրոյց և ռազմամթերաց փոխադրութեան։

Զինուորական բարձրաստիճան պաշտօնեայ Մէհմէտ Բէյան պէյ, որ հանգստեան կոչուած էր, մեռեր է Իզմիրի մէջ ի հասակի 80 տարեաց։ Մէհմէտ պէյ մին էր այն երեք սպայից զորս Ֆրանսական կառավարութիւնը ղրկած էր ի Կ. Պոլիս, Սուլթան Մահմուտ կայսեր օրով, օսմանեան ինդանօթաձիգ և հետեւակ զօրաց գունդերուն կազմակերպութեան համար։ Մոլեգնէ մեռնելէն հետ մասնակցած էր Նիզիլի ճակատամարտին, Քէօթահիոյ զօրանոցին ու Սամաքովի ձուլարանին շինութեանց հսկած էր։ Ինքն էր որ առաջին անգամ Թոփխանէի գործարանաց մէջ պատրաստեց տեսակ մը նոր բահնար թնդանօթ որ նոր երեւան ելած էր ի Գերմանս։ Խրիմեան պատերազմին մէջ վիրաւորուած էր, եւ մասնակցած էր նաեւ գրեթէ կէս դար ժամանակամիջոցին Թուրքիոյ ունեցած բոլոր պատերազմներուն։ Այսպէս եւ Գատապայի երկրաշարժուղեաց ընկերութեան մօտ գօմիսէրի պաշտօն վարած էր, յետոյ տասն եւ հինգ տարուց չափ վարած էր քաղաքային զանազան պաշտօններ։ Վերջերս խմագրապետն էր Ճէրէճեան Ասէրէյէ լրագրոյն որուն մէջ կարգ մը յօդուածներ հրատարակած էր զինուորական արուեստին վերաբերեալ։

—Ոսկեղջիւրի շոգենաւերէն էյուպ մեկնող վերջին շոգենաւը նախընթաց իրիկուն չկրցաւ առնուլ եկիմչ Իսկէլէսի գտնուող ուղեւորներն որք բոլորն ալ տոմսակ առած էին։ Այս առթիւ աղմուկներ եղան և մէկ քանի ապակիներ եւս կոտրեցան. սակայն ոստիկանք վրայ հասնելով աղմուկը հանդարտեցուցին։

—Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնն հրահանգ ուղղեց ի գաւառս որ ամեն ամիս տեղեկագրուի թէ ո՛րչափ ի՛մուղիք շինուած և ո՛րչափ գործաւորք աշխատածեն։

—Գերլինի ճարտնական դեսպանատան զինուորական կցորդը մասնաւոր արտօնութեամբ մը երէկ այցելեց ցամաքային երկրաչափական վարժարանը։ Զինուորական կցորդը դասարաններն ու դասերու աւանդութեանց եղանակն աչքէ անցուցնելով իւր գոհունակութիւնը յայտնեց։

—Փողացուն, որ բաւական սաստկութեամբ տարածուած էր Գարտմուռալի շրջակայ գիւղօրէից մէջ, բոլորովին անհետացեր է։

—Գերմանացի զօրավար Ֆօն տէր Կոլձ փաշա Գերմանիա ուղեւորեցաւ, ներկայ գտնուելու համար իր դստեր ամուսնութեան։

—Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը կը ծանուցանէ թէ Բէօթահիայէն Իւշաք տանող ճամբուն մէջտեղէն անցնող Բէտուս գետին վրայ կառուցեալ կամուրջի շինութիւնն աւարտած է։

—Երէկ մայրաքաղաքս ժամանեցին Պետական Խորհրդոյ անդամներէն Անտրէա Բուրսա էֆէնտի Կրէտէէն և Քանատայի ծերակոյտին անդամ Պ. Ատոլֆ Նէվիման ու կինն՝ Աղքատանդրիայէն։

—Վճռաբեկ տատանը վաւերացուցած է եղեռնագործ տատեի մէկ վճիռն որ տասն հինգ տարուան շղթայակապ աշխատութեան դատապարտած էր Հասան անուն մարդն, ի կիլպզէ Ասլէ անուն գաղթականն սպանած ըլլալուն համար։

—Վերջին տարւոյ փոթորիկներու պատճառն Սեւ Ծովու մէջ հելլենական առագաստանաւ մը ընկղմած է։ Նաւատիներէ եօթը կրցեր են ազատիլ, սակայն նաւապետն ու չորս նաւատիք խղդուեր են։

—Կայս. պարսատն արմտեաց մեր բանոցին տնօրէն կարգուած է Հաճի Հիւսէյին էֆէնտի, տնօրէն ընդհանուց մը թեւանոցին։ Հաճի Հիւսէյին էֆէնտիի յաջորդած է Միխալաքի արքունի ագարակաց տնօրէն Մեռնէար պէյ։

—Պէրոթցի Մուսա Իլխուրի էֆէնտի թթենիի կեղեւէն մետաքս հանելու համար նոր գրութիւն մը հնարած եւ նախնդին կուսակալին դիմելով մենաշնորհ խնդրած է։

—Էյուպցի Էֆէ Մէհմէտ, որ տղու մը պատիւը բռնաբարած ըլլալով, երեք տարի բանտարկուած եւ պատիժն աւարտելով բանտէն ելած էր, անցեալ օր միեւնոյն ոճիրը իրկին անդամ գործած պահուն ձերբակալուեցաւ։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՒ

Արեւելեան երկաթուղեաց Տնօրինութիւնը կը ծանուցանէ հասարակութեան թէ, Հունգարական Արքայական Երկաթուղեաց վարչութեան կողմէ առնուած տեղեկութեանց համաձայն, այս իրիկուն ժամ չորսին (Ը. Ե.) մայրաքաղաքս հասնելիք Արեւելեան ճեպընթաց կառախումբը չպիտի գայ, ճամբուն վրայ դիզուած ձեան պատճառաւ։

ՏՈՒԹ. Ն. ԷՍՄԷՐԵԱՆ, ակնաբոյժ, նախկին օղնական Բարիզի հանրահռչակ ակնաբոյժ Տր. Վէքէրի, ամէն օր կէս օրէն վերջ կը դտնուի Պոլիս, Պահչէ-գաբու, Այէքեան դեղարանը, Մեծ-Մաքսուտան դիմաց։ 1—6

ԹՐԱՄՈՒԷՑԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ Կ. ՊՈԼՍՈՅ

Հասոյթ ոսկի դրամով

1889 Նոյեմբեր 14ն դէպ 30

	Օրական	Ամսական
Պէշիկթաշի գիծ	5,894.42½	176,832.75
Աքսէրայի »	5,026.24	150,787.25
Շիշլիի »	5,493.07½	164,702.25

Կ. Պոլիս, 3 Դեկտեմբեր 1889

Ընդհ. Տնօրէն
Ա. ԹՐԻՎԷ

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱԶԴ

Օսմ. կայս. Պանքային Պոլսոյ մասնաճիւղը Էսկի Զապիխէ Ճատտէսի փողոցի Թոմբոն խանին մէջ գրասենեակ մը բացած է, հանդերձ վաճառատուներով, որք մինչեւ ի պիտի ծառայեն ապրանաց համար որոց փոխարէն Պանքան պատրաստ է փոխատուութիւններ ընել։ Ցիշեալ գրասենեակը կ'ընդունի նաեւ ընթացիկ հաշիւներ և կը կատարէ Պանքայի վերաբերեալ գործողութիւններ։ 911 3—8

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱՐԵՒԵԼ. ՀԵՌԱԳՐ. ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

Բարիզ, 2 դեկտ.

Կը գուշակուի թէ Երեսփոխանաց ժողովոյ վաղուան նիստը փոթորկալի պիտի ըլլայ։ Օրակարգին վրայ են կառավարական առաջարկ մը ի մասին զանազան նախարարութեանց յատկանալի գաղտնի վարկերուն, նաև վարկի առաջարկութիւն մը գնելու համար Լուցկիներու Ընդհանուր Ընկերութեան գոյքն և գործիները, քանի որ Պետութիւնն ստանձնած է լուցկիներու շինութեան մենաշնորհը։

Բարիզ, 3 դեկտ.

Ընդհանրապէս կը կարծուի թէ Թիւնա — Գոնդանեան Նախարարութիւնը կրնայ պարտութիւն մը կրել վերոյիշեալ առաջարկութեանց քուէարկութեան մէջ, որոց համար կառավարութիւնն ստիպողութիւն պիտի ինդրէ։

ԴՐԱՄԱԳԻՏ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 22 Նոյեմբեր

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈՒԱՆԱԿԱԳՐՈՅ

3 ամիս Լոնդրայի վրայ (Պանքայի).....		109 3/4
3 » » » (վճռականին).....		109 3/8
3 » Բարիզի » (պանքայի).....		22 95 1/2
» » » (վճռականին).....		23 2

Օսմանեան Բօնսօլիտէ

Երէկ երեկոյ գոց. (Միաց. Ի. Սերի		19 6
Գիշերային գոցուածէն վերջը	»	19 6
Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտեան բացուածքս	»	19 11
կէս օրին	»	19 12 1/4

ԻՍԹԹԻՊԱԶԸ ՏԱՔԻԼ

Երէկ երեկոյ	47 4
Այս առաւօտ	47 4
կէս օր	47 6

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐՔԵԼԹՈՅ

Փոխառութիւն	Ա. Սերի	35 30
»	Բ. »	22
»	Գ. »	19 11

ՌԱԼՏԵՆՏՊԻՔ

Սօսիէթէ ֆէնէրալ.....	Ամպլ. Լիր	4 28
Գրէտիթ ֆէնէրալ.....	Օսմ. »	8 32
Պանք տը Գոնս.....	» »	7 17
Սու. Շանտ է վալէօր.....	» »	4 37
Թրամուէյ.....	» »	81 1/2
Բուսվէլ երկաթուղի.....	Ֆր.	77 50
Ոսկիկապան տը Բրիօրիթէ	»	— —
Բանքնոթուղթ Լավրիօմի....		127

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՅ

Օսմանեան ոսկի.....	ՂՐԱ. ...	100
20 ֆրանքնոց.....	» ...	87 32
Ամերիկեան ոսկի.....	» ...	110 24
Իմպերիալ.....	» ...	90 10
Գրեմլց.....	» ...	51 10
Ռուպլի թղթագրամ.....	» ...	8 51
» արծաթ.....	» ...	77 25
Մէճ. արծաթ. (տորը).....	» ...	168 13
Վէցնոց.....	» ...	103 20
Լէնգնոց.....	» ...	103 20
Մէճիտիէ.....	» ...	100
Թասֆիէ.....	» ...	7 10

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 3 Դեկտեմբեր ժամ 4 վայր — երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթի 3 %	87 70
» » 4 1/2 %	105 40
Օսմանեան քօնսոլիտէ Սէրի Դ.	17 75
Օսմանեան երկաթուղի	78
» (Էմէրի բաժնեթուղթ)	—
Պանք Օթօման	541 25
Դրէտիթ Լիոնէ	690
Իտալական Ռանթի 5 %	95 15
Հելլենական 5 %	477 50
Բրիօրիթէ Թիւրք	495
Եգիպտական միացեալ	467 50
Պանք տը Բարի	812 50
Օսմ. մաքս. արժէթուղթ	չկայ
Սուէզի ջրանցք	2317 50
Չէք Լոնդրայի վրայ	25 24 1/3

Լոնտոն, 3 Դեկտեմբեր ժամ 6 վայր — երեկոյ

Անգլ. քօնսոլիտէ	97 7/16
Օսմ. » Սերի Դ.	17 7/16
» » » » գոց	— —
» » » Ա	36 1/4
» » » Բ.	22 3/8
» » » Գ.	17 1/2
Փոխառութիւն 1877	100 1/4
Պանք Օթօման	11 1/2
Եգիպտական միացեալ (ուրիֆիկ)	92 3/8
» առանձ. (բրիվիլէժիէ)	103
Տայբա Սանդիկ	82 1/2
Տօսնիթալ (փոխառ. Ռուսիա)	102
Հելլենական 5 %	94
Մենօքոլ »	78 1/4
Ռուսական 1873	102 3/16
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25 25

ԲԱՐԻԶ ԹԷԹԻ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 3 Դեկտ. ժ. — վ. — երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթի 3 %	87 73
Օսմանեան քօնսոլիտէ Դ.	17 80
Օսմանեան երկաթուղի	78 12
Եգիպտական միացեալ	467 81

Վիեննա, 3 Դեկտ. ժամ — վայր —

Օսմանեան երկաթուղի	39 50
» Բէժէի բաժնեթուղթ	116
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	118 50

Պերլին, 3 Դեկտ. ժամ — վայր —

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 35
Ռուպլ թղթագրամ	217 1/4
Օսմանեան երկաթուղի	84 50

ՊԱՐԶ ՕՐԱՑՈՅՑ

1890 ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ԳՐՈՒԵՑՍՍԻ

Սէֆարեանէն

Ս. ՓՐԿՉԻ ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Գ. ՊԱՂՏԱՏԵԱՆ (ԱՐԱՄԵԱՆ)

ԳԻՆ 40 փարայ

Կը գտնուի Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան գրասենեակը Կ. Պոլիս Մեծ-Նոր խան թիւ 48, 49, 50 եւ բոլոր գրավաճառաց քով։

Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան կնիքը չկրող օրինակներն անվաւեր են։ 780

ԹՈՒՐՔ ԵՒ ՑՈՅՆ ՄԱՄՈՒԼՆ

Նեւզոլո Թուրք լրագրաց Ցոյն ազգին դէմ գրուածներուն երկարօրէն պատասխանելով՝ Առանձնաշնորհմանց խնդրոյն մասին եւս հետեւեալները կը գրէ.

Թուրքը Թերթերը մեր Պատրիարքարանի դէմ ալ կը յարձակին, որ իւր պարտականութեան և պատասխանատուութեան շրջանին մէջ գտնուիլ ուզելով՝ չը կամիր ոտնակոխ առնել այն պատուէրքն զոր Ցաթիհ Սուլթան Մէհմէտ սկսեալ մինչ այժմ փառաւորապէս գահակալող Սուլթանք աւանդած են իրեն։ Պատրիարքարանին նուիրական պարտականութիւնն է պաշտպան գտնուած առնել, առանց օրինաւորութեան շրջանէն դուրս ելնելու, պէտք եղած դիտողութիւնքն ընել կայսերական կառավարութեան և մանաւանդ երբ պարագայները կը հարկադրեն զայն։ կարծենք թէ Պատրիարքարանը քաղաքական և կառավարական իրաւասութեան տեսակետով հաւասար իրաւունք ունի քաղաքական և կառավարական միւս ճիւղերուն հետ, ըստ անյեղի պատուիրանաց Սուլթաններու։ Քանի որ կան բարձր և անկնչելի սուլթանական ֆէրմաններ որոցմով կը յանձնարարուին Պատրիարքունք որ վարուին անշեղաբար անոնց տրամադրութեան հաւատամք և վայելեն շարունակաբար անոնց մէջ արձանագրեալ իրաւունքն, իմացնելով անմիջապէս գերագոյն իշխանին եթէ յանդգնի ոք թիւրել կամ պլպլել սոյն պատուիրանաց մին, Պատրիարքարանն անտարակոյս մեծ պատասխանատուութեան ներքեւ պիտի մնար եթէ ըստ այնմ չվարուէր։ Մեր այս ասացուածոց ճշմարտութիւնն հասկանալու և սոյն խնդրոյն նկատմամբ լուսաւորուելու համար Հէքէքճ և միւս Թրքական լրագիրներն թ՝ի կարդան 1853 թուականին առ Եէրմանոս Պատրիարք յղեալ ֆէրմանն ի յաւերժայիշատակ Սուլթան Ապտ-իւլ-Մէճիտէ որ Օսմանեան տէրութիւնն եւրոպական տէրութեանց կարգը դասեց պէտք եղած բարեփոխումներն ընելով։ Արդ իւր հօր հետքերուն հետեւող և տէրութեան մէջ բնակող համայն հպատակաց որդիական անկեղծ սէրը վայելող Վեհ. Սուլթան Ապտ-իւլ Համիտին դէմ ամիր գործած պիտի լինէր Պատրիարքարանը եթէ լռելով թողուր որ ոտնակոխ լինին այն պատուէրքն զոր յանձնարարած է Պատրիարքարանի յաւէրժայիշատակ և փառաւոր հայրն իւր։ Եթէ Ն. Վեհ. Սուլթան Ապտ-իւլ Համիտ յայտ առնէ Պատրիարքարանին որ այլ եւս սոյն պատուէրներն ոյժ և կարեւորութիւն մը չ՝ունին, մի՛ միայն յանձամ Պատրիարքարանն ազատ պիտի լինի զանոնք զանց առնուլ։ Սակայն մինչդեռ սոյն պատուէրքն իւրեանց գոյութիւնն ունին եւ ինքն Սուլթանն երբէք չէ՛ ծանուցած նոցա ջնջումն՝ ոչ ոք կարող է ստիպել զՊատրիարքարանն որ ոտնակոխ առնէ զանոնք։ Տէրութեան գերագոյն իշխանն Սուլթանն է, որոյ պատուիրանաց ճիշդ եւ հաւատարիմ գործադրութիւնն առաջին պարտականութիւնը կը կազմէ հպատակ ժողովրդոց։ Մենք այսպէս կը խորհինք եւ այսպէս լինելն կը հռչակենք, սակայն եթէ Հէքէքճ եւ թուրք թերթերն այլ եղանակաւ կը խորհին, թող ծանուցանեն իրենց մտածմունքն և փախստի ճամբաներ չփնտռեն Հելլենական ազգն եւ իւր եկեղեցին ամբաստանելու։

Ի պարտականութենէ զասնք կ՝ըսենք ունենալով մեր աչաց առջեւ կայսերական կառավարութեան թանկագին շահերն։

(Նեւզոլո)

Ի մէջ սաստիկ փոթորկին զոր յարուցին Թրքական Թերթերը յունական ազգին դէմ, զամենայն դատողութիւն մէկ կողմ դնելով՝ արժան համարեց եւ մեր պաշտօնակից Հէքէքճ ազգային Առանձնաշնորհմանց նկատմամբ եւս խօսիլ, որ, որպէս ծանօթ է ամենեցուն, այժմ օրուան խնդրոյ կարգին մէջ մնած է։ Ցիշեալ Թրքական Թերթն որոնալով դարձեալ այլ անգամներ բազմիցս կրկնեալ առարկութիւնքն՝ ամենայն դիւրութեամբ սա եզրակացութեան կը յանգի թէ քանի որ այս օրս օսմանեան պետութեան մէջ օրինաւոր և բարեկարգ դատարաններ արդարութեան գործը կը կատարեն, պարտ չէ, կ՝ըսէ, առանձնաշնորհմանց մասին խօսք մ՝անգամ ըսուիլ, զի այս՝ անուններն յետեւապաղացութիւն մըն է ժամանակին։ Իւր խորհրդածութեանց իբր անջրելի նոր փաստ մը ներմուծելով՝ կ՝ըսէ թէ նոյն իսկ օրթօտօքս տէրութեանց մէջ անգամ այսպիսի առանձնաշնորհումներ չ՝ըլլալով՝ օսմանեան պետութեան մէջ եւս նոքա գոյութիւն չեն կարող ունենալ։ Հէքէքճ զասոնք կը գրէր ճիշտ այն օր յորում բարձրապատիւ նախարարապետ Ռեսամիլ փաշան կը հաւաստէր պաշտօնապէս զՊատրիարքն մեր ըսելով թէ կայս. կառավարութիւնն ո՛չ երբէք խորհեցաւ պակտեցնել զմին անգամ առանձնաշնորհմանց որք ի վաղուց հետէ հայթայթեալ են Պատրիարքարանի եւ թէ հետեւաբար աւելորդ կը համարի ներկայացնելու Վեհ. Սուլթանին Պատրիարքին երկու Մետրոպոլիտներով հանդերձ իրեն տուած խնդրագիրն։ Ասոնց-մէ յայտնապէս կը հետեւի թէ Թրքական թերթերն երբ մեր ազգային խնդրոյ մասին կը գրեն, բնաւ թարգման չեն լինիր կայսերական կառավարութեան եւ Վեհ. Սուլթանին տրամադրութեանց։ վասն որոյ եւ մենք անարժան դատեցինք թուրք թերթերուն մեր ազգին դէմ անխոհեմ գրուածոց պատասխանել։ Նոյնպէս և անարժան պիտի համարէինք գրել զասոնք եւս եթէ Հէքէքճ այս աւուր թերթին մէջ դարձեալ բնաբան չ՝ունենար մեր ազգային առանձնաշնորհումներն։ Ցիշեալ թուրք թերթին գրուածներէն կ՝երեւի թէ ո՛րքան թեթեւութեամբ կը խորհի իրեն ընաբան ըրած խնդրոյն վերայ վասնորոյ և նպատակաւոր թուեցաւ մեզ մի քանի խօսքերով յանդիմանել իւր տգիտութիւնն և գտնուած մոլորութենէ առաջնորդել զայն յուղղութիւն։ եւ նախ պաշտօնական կիցը մեր պարտ է գիտնալ թէ Առանձնաշնորհմանց ոյժն՝ որ կը կանոնաւորէ կառավարութեան և Պատրիարքարանի միջեւ եղեալ յարաբերութիւններն և միայնակ պայմանն է անհրաժեշտ օսմանեան պետութեան մէջ Օրթօտոքս եկեղեցւոյն գոյութեան, բնաւ չիրնար նկատուիլ յետեւախաղացութիւն ժամանակի, վասնզի անոնց վրայ կը յենուն բազում խնդրոց կարգադրութիւնքն որք՝ կապակցութիւն ունենալով Քրիստոնէից կրօնական և հոգեւոր կենցաղին հետ, չեն կարող կարգադրուիլ քաղաքական դատարաններէ, վասնզի անոնց հիմնական սկզբունքն, որպէս են զրօրինակ կտակաց, ամուսնութեան եւայլն, անհաշտ են բոլորովին այն սկզբանց որոցմով կը գործեն քաղաքական դատարաններն օսմանցոց։ Այսու պատճառաւ է որ պաշտօնապէս հաստատուեցան և վաւերացուեցան ի Պատրիարքարանս կազմեալ դատական մարմիններն որոց իրաւասութեան ներքեւ եղեալ խնդրոց վրայ հրատարակած վճիռքն ճանչուեցան ցարդ իբր պաշտօնական և անջնջելի, որպէս բացայայտ և անդիմադրելի սպայոյց է Քրիստոնեայ ժողովրդոյ դատական իրաւասութեանց կանոններուն տէրութեան օրինադրոյ միման կազմելնին, և նոյնպէս իբր տէրութեան օրէնքներ հաստատելնին։ Հէքէքճին զայս եւս կը յիշեցնենք որ՝ ըստ ոբում օրթօտոքս տէրութեանց մէջ նոյնօրինակ խնդրոց համար ի կիր առեալ օրէնքներն եկեղեցւոյն օրինաց համաձայն են, վասնորոյ Առանձնաշնորհմանց պէտք մը չկայ, որպէս նաեւ մասնաւոր դատական մարմիններու հաստատութեան։ Արդ այս ամենէն կը հետեւի թէ Հէքէքճ Առանձնաշնորհմանց խնդրոյն համար եւս յոյժ թեթեւ եղանակաւ կը խորհի և իբրեւ փաստ բերած առարկութիւնքն ընդհակառակն մեծ տգիտութեան մէջ լինելը կը մատնեն։

(Էքէքճ՝ բէյ՝)

ԳԱՐԱԳԻԱԿԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՄԱԼԱԹԻԱ, 9 Նոյեմ.

Երեկի օր քաղաքիս համար յոյժ աղետալի օր մ՝եղաւ։ Ցերեկի ժամը 7ին միջոցներն Բամպուգ Պագարի կոչուած չուկայի մի կրպակէ ծագած հրդեհն հետզհետէ Իքի դաբուլու խանն վրայ տարածուելով, երկդիմի յարձակմամբ գրեթէ ամբողջ չուկան հրոյ ճարակ ըրաւ։ Սոյն ահաւոր հրդեհն իւր աւերիչ ընթացքը շարունակեց երեք ժամ և ապա կանգ առաւ մի կողմէն Հայոց Մայր-Եկեղեցւոյ քով, իսկ միւս կողմէ հին Արասպայի մօտ։ այսպէս զարմանալի արագութեամբ լափեց 800 (ութ հարիւր)ի չափ կըրպակներ, երկու խան, Պէքէսթանն, երկու մզկիթի և Մէքթէպի Բիւշտիյէի մի մասն և մի քանի մէտրէսէներ եւն։ Օգնութեան եկող զինուորական ու կառավարական պաշտօնէից, ոստիկանաց ու ժողովրդեան զայն կասեցընելու համար ըրած ջանքեր ու ճիգեր կարող չէղան առաջն առնուլ սոյն սոսկալի աղետին որ սակայն վերջապէս տեղի տուաւ մարդկային զորութեան։

Եղած վնասը կը հաշուի չորի հարիւր հազար ոսկի։ բարեբաղդաբար անձի կորուստ չկայ։ Հրաշիւք իմն ազատեցաւ Մայր Եկեղեցին և իւր մօտակայ եկեղեցւոյ կրպակները։ Այն խանն յորում հակառակ կառավարական օրինաց կը գտնուէր 1000 մտուկ քարիւղ և այլ դիւրավառ և պայթիչ նիւթեր, ահաւոր հրդեհին ճարակ ըլլալու կէտին մէջ էր, որով ոչ միայն Մայր-Եկեղեցին, Առաջնորդարանն, Արժարանն և Եկեղեցւոյ կրպակներն կ՝ոչնչանային, այլ և Հայոց շատ տուներն այս լափիչ հրոյ զոհ կ՝երթային, եթէ չը լինէր Առաջնորդ Սրբազանի և Ասլանեան Գրիգոր աղայի գնահատելի մեծ ջանքերն, ոյց շնորհիւ ահաւոր տարրը շնչաւ սոյն պանդոկին սենեակները լափելէ յետոյ։

Զօրաց հաղարապետ Մուրատ էֆէնտիի ջանքերն եւս արժանի են յիշատակութեան, ըստ որում յիշեալի ջանիւք ազատեցան Սարը օղլի խանի անուանեալ պանդոկը, և իւր շրջակայ շէնքերն։ Մեր նորընտիր Վսեմ. կառավարիչ Մէհմէտ Ալի փաշա, և ոստիկանութեան հաղարապետն ալ ճիշդ ժամանակին աղետալի վայրը փութացած և հարկ եղած տնօրինութիւններն ընել բարեհաճած էին։ Ընդհ. զատախաղի օգնական Իպրահիմ պէյ ջանից շնորհիւ ազատեցան Մէքթէպի Բիւշտիյէի մեծագոյն մասն, և այն կողմի մի քանի կրպակներ։

Ահա շատ սուղ դաս մը Մալաթիացւոց։ Սիկար մը վառելու համար մի լուցկիէ ելած փոքրիկ կայծը վառելով բամբակավաճառի մը խանութը՝ վերջապէս մեծ հրդեհի կերպարանք կ՝առնու, փոքր ինչ ժամանակի մէջ ի մոխիր կը դարձնէ քաղաքի մը ամբողջ չուկան և մեծաքանակ գոյքեր։ Ջերհանկրաց խումբ մը և մէկէ աւելի ջրան դործիք չունենալնուն, միանգամայն և չուկան նեղ և կրպակներն ապօրինի շինուած լինելուն, քարիւղ և այնպիսի դիւրավառ ապրանաց համար մասնաւոր ապահով մթերանոց չինուած չլինելուն պատճառաւ է որ կ՝ենթարկուին այսպիսի մեծամեծ աղետից։

ՍԵԲԱՍՏԻԱ, 4 Նոյեմ.

Քաղաքիս Երեսփոխանական ժողովոյ ի նորոյ ընտրութիւնը կը կատարուի։ Քանի չարաթէ ի վեր ընտրողական ժողովն կ՝աշխատի ընտրութիւն ըստ Մահմանադրութեան յառաջ տանիլ։ Աշխարհական երեսփոխանաց քանը քաղաքացւոց, տասը շրջակայ թեմարէից ժողովրդեան կողմանէ և հինգ երեսփոխան Գաւառական Ընդհ. Ժողովէն կ՝ընտրուին։ Ընդհ. Ժողովը մի քանի կիւրակի յաջորդաբար մինչև առաւօտեան ի ժամ վեց քուէ ընդունեց եւ որոշեալ ժամուն քուէտուփը բանալով՝ քուէները կարդացուեցան ու առաւելագոյն շահողք երեսփոխան հռչակուեցան։ Հանեմատական մեացողք ըստ օրինի վերստին ընտրութեան դրուեցան։ Այսպէս ընտրութիւնն յառաջ տարուեցաւ, եւ վաղը վերջին հանեմատական մեացողաց ընտրութիւնը կատարուելով՝ քաղաքիս 20 երեսփոխանաց թիւը պիտի լրանայ, յայնմհետէ թեմերու և եկեղեցական երեսփոխանաց ընտրութեան պիտի ձեռնարկուի։ Երբ նոր Երեսփոխանական ժողովը վերակազմուի, Քաղ. ժողովոյ ընտրութեան պիտի գայ կարգն։

Նախորդ Պատ. Քաղ. ժողովն, որոյ շրջանը վաղուց լրացեալ է, ըստ խնդրանաց ժողովրդեան և Սրբազան Առաջնորդի տակաւին գործին գլուխն կը գտնուի ազգասիրաբար ու ցնոր ընտրութիւն պիտի չարունակէ ըստ այնմ։

Նոյն Պատ. ժողովոյ Մեծ. անդամք, անձնապէս իսկ ազդեցիկ ու գործունեայ լինելով արդիւնաւոր պաշտօնավարութեամբ մը՝ ազգին յոյժ օգտակար, ամենայն յարգանաց ու շնորհակալեաց արժանի եղան իրաւամբ։ Նախորդ Պատ. Քաղ. ժողովոյ աջակցութեամբ և համերաշխ աշխատակցութեան շնորհիւ էր, որ Գեր. Ս. Առաջնորդն յաջողեցաւ Սեւ հողերու հարցանօթի ու բազմանշիւռ խնդրոյն ընդ միշտ լուծում տալ և զայն խաղաղութեամբ կարգադրելով՝ բառնալ ընդ մէջ հայոց ու յունաց կատաղաբար յարուցեալ արիւնռուշտ պայքարն։

Թանարեան էֆ. ի ատենապետութեամբ պաշտօնավարող Պատ. ժողովն՝ իւր շրջահայեաց իմաստութեամբ, աշխուրջ գործունէութեամբ, համակերպելով միանգամայն իւր Ս. նախագահի հետ, զմեզ ցոյս վայր անդորրութեամբ առաջնորդեց և ջանաց ըստ կարի ազգաշէտ ու արդար ուղղութեան մը հետեւիլ ներքին ու արտաքին ամեն խնդրոց մէջ։ Իսկ ի բացակայութեան Առաջնորդ Ս. Հօր, ութ ամիսներ ամբողջ ամենայն կորովով աշխատեցաւ Ազգ. բարեկարգութիւնը պահել և տեղի չտալ ազգավնաս ոտնձգութեանց։ Մեր ժողովուրդ դեռ «ոչ գիտեն զինչ գործեն», նորա գործիչք զայն ի բարին ու ի ճշմարիտն առաջնորդելու նուիրական պարտաւորութիւն ունին։

Հուսկ ամենայնի նախորդ Քաղ. Պատ. ժողովն մասնաւոր հոգածութեամբ բարեկարգեց վարժարաններն և նոցա հսկող մի Կրթ. Խորհուրդ մը հաստատեց, բառնալով ի միջոյ կոլուածոց հոգարարձութեան և Ուսմն. Խորհրդոյ մշտայարոյց ու յոյժ ժանտագործ Կոիիին։ Սեւ հողերու վերայ կատուցուող վարժարանի գործոն մէջ եւս, մեծ բաժին ունի նախորդ Քաղ. ժողովն, որ փոյթեռանդն կ՝աշխատի ի գլուխ հանել սոյն հոյակապ շինուածը։

Նոր ընտրելի Քաղ. ժողովոյն կը մնայ արդէն սկսուած բարենպատակ ձեռնարկներն ի գլուխ հանել և նորանոր ազգօգուտ արարքներով բեղմնաւոր ու շահաւոր գործել իւր պաշտօնավարութիւնը։ Ջերմագին կը յանձնարարենք որ միանալով Առաջնորդ Սրբազան հօր հետ, ի մէջ այլոց վերոյիշեալ հոյակապ վարժարանին առ ընթեր հոյակապ եկեղեցի մ՝եւս կառուցանելու ծրագրոյն ընդ փոյթ գործադրման ջանան։

—Նորակառոյց վարժարանի արտաքին շէնքը լրացած է գրեթէ։ Ներքնայարկի ստորերկրեայ քառակուռ մասին վրայ երկու յարկեր եւս կառուցուած են ընդարձակ սրահներով, մեծ ու փառաւոր սենեակներով շուրջանակի։ այդ յարկաց վրայ շքեղ սրահ մ՝եւս ձգելով՝ ամենքը պիտի ծածկուի։ Շէնքին 3 րդ յարկէն, կը նշմարուին քաղաքիս բոլոր մասերն առ հասարակ։ Իսկ երբ վերնայարկի սրահը ձգուի, անտի ի հեռուն, քաղաքէն դուրս դաշտային ու լեռնային գեղազուարճ տեսարաններ պիտի դիտուին։ Երեք օրէ հետէ ձիւնն եկաւ ծածկեց ճերմակ սաւանով մը մեր քաղաքն ու շրջակայ վայրերը, քամին ալ սաստիկ կը փչէ, որով յիշեալ վարժարանի չինութիւնը սովորականէն դանդաղ կը շարունակուի։

* * *

Եւդոկիոյ Պատր. Գեր. Փոխանորդ Տ. Եղիշէ Ծ. վրդպ. Այվազեան երեք շաբթաւաղ այցելութեամբ քաղաքս գալով հիւր եղած էր մեր Ս. Առաջնորդ հօր Պետրոս եպիսկոպոսի ի Ս. Նշան Գեր. Եղիշէ վրդ. Պետրոս Սրբազանի առաջնորդութեամբ այցելութիւն տուաւ քաղաքիս Վսեմ. կուսակալի և այլ բարձրաստիճան պաշտօնէից։

Ցիշեալ Ս. Հայրն Ս. պատարագ մատուցանելով անցեալ կիւրակի Մայր եկեղեցւոյ մէջ, պերճ քարոզ մը խօսեցաւ, «Խաչի ճառն» ըրաւ և Աւետարանի «վեսմ սէրը» բացատրելով ի նոյն յորդորեց զժողովուրդն։ Քարոզիչ Ս. Հայրը Սեբաստիոյ վրայ խօսելով դրուատեց քաղաքիս ժողովրդեան եկեղեցասիրութիւնը, զանազան աղանդից պառակտեալ և ազգ. կեանքի մէջ կուսակցութեան յարեալ չլինելն, համերաշխ ու եղբայրաբար ապրիլն և այլն։ Մեր Սրբազան Առաջնորդի քառասնամեայ պաշտօնավարութեան նկատմամբ ակնարկ մը նետելով երանի կուտար ժողովրդեան ու միանգամայն Ն. Սրբազնութեան, ըստ որում այսքան երկար տարիներէ հետէ միմեանց սերտիւ կապուած են հօտն ու հովիւն։

Նոյն կիւրակի երեկոյին Կրօն. ժողովոյ Ատենապետն Արժ. Տ. Եղիշէ քահանայ փառաւոր հրաւէր մը տուաւ ի պատիւ Գեր. Տ. Եղիշէ վրդապետի։ Տ. Եղիշէ քէնդ. եթէ ոչ գոսմով, այլ աշխարհիս և ազգ. նախանձախնդրութեան կոչմանէ մեր քահանայից մէջ ամենէն հարուստն ու գովելին է։ Որ ատեն եպիսկոպոս կամ վարդապետ պատուաւոր եկեղեցական մը կը հիւրընդրի մեր քաղաքը, Տ. Եղիշէ քէնդ. կը հիւրասիրէ զայն յանուն և ի պատիւ ազգին։

Եւդոկիոյ Պատր. Գեր. փոխանորդ Ս. Հայրն անցեալ չորեքշաբթի վերադարձաւ յիւր պաշտօնատեղին։

ՁՄԵՆԵՐՈՒՄ ԳՈՑՆԸ

Նոտ անգամ աւելի եղած է խօսքի Թօմաս Սանտէրսըն երեւելի անդրանցէն վրայ, որ թէպէտ կոյր այլ նշանաւոր երկասիրութիւն մը հրատարակեց գոյներու վրայ, որով շատ հետաքրքրական նկարագիրներ կ՝ընէր, օրինակ՝ կարմիրը կը բաղդատէր շեփորի մը ճայնին։ Սանտէրսըն գոյները չէր տեսներ, այլ կը լսէր։ Այս օր սոնրա հակառակն տեղի կ՝ունենայ։ Ձայները կը տեսնուին։ Նոքա աչաց և ականջից միանգամայն կը ներկայանան և իրենց ուժգնութեան հաւասար զանազան գոյներ կ՝գծենուն։ Գաղղիացի գիտնական մը Լիսաժու, որոյ անունը տեսագիտութեան (optique) մէջ զուգընթաց է Հէլմհոլցի անուան, քանի մը տարի առաջ առաջին քայլն ըրաւ այս շաւղին մէջ, և իւր աշխատութիւնք արդի բնագիտական ամէն գրեան մէջ կը գտնուին։ և շատ ճարտար գիտնականք շարունակեցին իւր խուզարկութիւնները։

Մասային բժշկութեան վերջին համաժողովին մէջ Պ. տր Վարինի հետաքրքրական դիտողութիւն մը հաղորդեց գունաւորեալ լսողութեան վերայ։ և հաւանական կը թուի թէ սոյն օրինակ իրողութիւնք հաղուադիւտ չեն։ Ըստ գերմանացի հեղինակաց ձայները գունաւորելու յատկութիւնն ունեցող ենթակայից (sujet) հանեմատութիւնն՝ 12 առ 100 է։

Ահա ինչ բանի մէջ կայանայ սոյն նորանշան երեւոյթը։ Ամէն անոնք որ գունաւորեալ լսողութիւնն ունին, իւրաքանչիւր լսողական ազդումն, աղմուկ, խօսք, երաժշտութիւն, գոյնով կը ներկայանայ իրենց։ Այս անձինքն կը դեռեւն գունաւորեալ ի կարմիր, ի կանաչ, ի դեղին, ամեն շշուկ և ամեն ձայն որ իրենց ականջին կը զարնէ։

Ո և իցէ աղմուկ մը՝ լոկ մրմիր, մխրաքդոյն և անորոշ պատկեր մի կը զարթուցանէ՝ զինքն յառաջ բերող պատճառին նման։ Այսպէս հնչուն որոտացող թնդանօթին աղմուկը մի միայն անգոյն լուսանչոյլ ազդում մը կը պատկերացնէ աչաց։ Այլ եթէ աղմուկը աւելի որոշ լինի՝ յայնժամ գոյնը կ՝որոշուի։

Խօսքը կը մեկնուի գոյնով մը՝ որ ամէն անձի համար միշտ միևնոյն է։ Ըստ Պարաթու բժիշկին՝ ամենէն շատ կապոյտն կը նշմարուի, յետոյ դեղին և կարմիր։ կանաչ ձայներն հաղուագիւտ են։ Դեռատի աղջկանց ձայնը երեփերային կապոյտի տպաւորութիւն կուտայ, տարեց կանանց ձայնն մանիշակագոյնի «կը չայէ», արուական ձայն ունեցող կանանց ձայնն՝ լեղակ-կապոյտի (indige) ազդումն կուտայ։ Թենորի ձայնն՝ բաց-չագանակագոյն է, Պասքիեի ձայնն՝ գորշ-կապոյտ։ Պասի ձայնն՝ սեւ թուի լինել։ Սոբրանոի ձայնն կարմրագոյն է սաստիկ։ Ընդհանրապէս հաստ ձայները աւելի մութ գոյներ կը ներկայացնեն քան թէ բարակ ձայնները՝ որք աւելի բաց կապոյտի կ՝երթան։ միջակ ձայները դեղնագոյն են։

Ձայնաւոր տառերու գոյնն ամէն դէպքի մէջ միև նոյնը չէ։ սակայն Գերմանիոյ մէջ եղած ուսումնասիրութեանց նայելով մեծագոյն մասին համար, ա-ը սեւ է, էն կարմիր, ան ճերմակ։ Իսկ շատերուն համար են դեղին է։ իսկ իւ (u)ն մերթի կապոյտ է, մերթի կանաչ։

Թուանշաններու գունաւորեալ լսողութեամբ և գոյներու յարմարութեամբ ենթակայք ոմանք պիտի կարենային թուաբանական խնդիրներ կատարել։ Սակայն ամենեւին խոհեմութիւն չէ այս հաշիւներն վստահիլ այնպիսի հաշուագէտներու որոցմէ մին օրինակի համար զրօն գոյն չունի կ՝ըսէր, և 2ը ու 200,000 ը միևնոյն լուսաւոր ազդումն ունէին իւր վրայ։ Նոյն ենթակայ անձն՝ 1ը սեւ, 2ը կապոյտ-մխրաքդոյն, 3ը դեղին, 4ը մխրաքդոյն, 5ը մութ շագոլայի գոյն, 6ը կարմիր (carmin), 7ը կապոյտ, 8 կարմիր-վարդագոյն, 9 ճերմակ կը տեսնէր։

Երաժշտական գործիքներն նաև յատուկ գունաւորեալ ազդումներ կը պատճառեն։ Շեփորին ձայնը կարմիր է, ֆլոմներին ձայնը դեղին։ բէնոին և չուլթակին ձայնը կապոյտ։ վիոլոնչելին ձայնը մանիշակագոյն։ էրգոնէլին ձայնը շագոլայի գոյն։

Դործիքի մը վրայ չալուած կոմի մը նօթաներն որքան բարակ ձայն ունենան այնքան փայլուն գոյներ կ՝ենթադրեն, և որքան հաստ լինին՝ այնքան մութ գոյներ։ Երբ ուած նօթի գոյնն շատ անգամ կասկածելի ունի իւր մէջ գրանուած ձայնաւոր հնչումէն, և սակայն տիկին մը՝ նօթան կապոյտ եթերագոյն գծելով կը տեսնէր, բէն վարդագոյն, ֆն սատիկ դեղին, ֆան կապոյտ, սոլը կարմիր, լան եղրեւանի (lilas) մանիշակագոյն, ֆն մութ իսահուելի գոյն։

Կան նաև աւելի տարօրինակ հանգամանքներ։ Իւրաքանչիւր լեզու կարծես իրեն յատուկ գոյնն ունի։

Ֆռանսերէնը մխրաքդոյն-ճերմակ-անդիլիերէնը՝ մխրաքդոյն-սեւ։ գերմաներէնը՝ մկնամխրաքդոյն (gris souris)։ Հարաւային աշխարհի լեզուները աւելի կենդանի գոյներ կը ներկայացնեն։ սպանիերէնը դեղին-կարմիր է, ունի նաև շլացուցիչ գոյներ և ոսկեղէն ցոլացումներ։ իտալերէնը՝ դեղին-կարմիր և սեւ է, ունի նաև անուշ ու ներդաշնակ գոյներ։

Ենթականերէն մին շաբթուան օրերը կը դունաւորէր։ իրեն համար երկուշաբթին մխրաքդոյն է, երեքշաբթին, շաբաթն ու կիրակին մութ կարմիր։ չորեքշաբթին և ուրբաթն ճերմակ։ հինգշաբթին՝ դեղին։

Տիկին մը յատուկ անուանց գոյն կուտայ։ Ժանը բաց կարմիր կը տեսնէ։ Ժօզֆը դորշ կապոյտ Լուսին կարմիր։ Լուիզը կապոյտ։ Լիւսին, Մարիամ և բոլոր իւս վերջացեալ անունները կանայ։

Ի՞նչ մեկնութիւն տալ այս բանին։ տակաւին շատ մը առաջարկեալ տեսութիւններ գոնց առի։ սա իրաւ է թէ մեր զանազան զգայութեանց մէջ փոխհարկի յարաբերութիւնք կան և այդ զգայութիւնք միմեանց վրայ ազդեցութիւն ունին։ Գունաւորեալ լսելութիւնը մասնաւոր դրդռականութեան մը յատուկ է անշուշտ։ այսու հանդերձ իբր հիւանդութեան երեւոյթ մը չհամարուիր, և սակայն հոգեկան յոյզերու շատ մերձաւորութիւն ունի։ կը պատմուի թէ ο գիրը հենթակայի մը աչաց տեւ կը պատկերանար, միանգամայն հնչդուցիչ ջիրմութեան, սոսկումի, և անդնդոց մէջ դահավիժման ազդումն կը պատճառէր։

Այս եղելութիւնք որքան և այլանդակ երեւան՝ սակայն պէտք է հաւատալ նոցա։ գիտութիւնն արդարև զարմանալի գիւտեր կ՝ընէ, արդեօք ապագային մէջ ի՞նչ անակնկալ բաներ պիտի պարգեւէ մեզ։

Թարգմ.

ՑՈՎՍԷՓ ՎԱՍԻԼԵԱՆ

Ս. ՄԻՐԱՑԻԼԵԱՆԻ
ՆՈՐ ԵՒ ԸՆԴԱՐՁԱԿ, ՏՆՏԱԿԱՆ ԵՒ ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ
Երկկողմ Թուաբանութիւն
Հատոր Ա.

Այս Ա. Հատորը որ միայն ի լոյս ընծայուած է, կը պարունակէ նախնական դպրոցաց Թուաբանութեանց պէտք եղած բոլոր մասերը և գործնական կեանց մէջ հարկ եղած բոլոր Թուաբանական հաշիւներն։ գասագիրք մը ըլլալու բոլոր հմտգամանքներն ունի, թէ գիւրուսոյց եղանակաւ՝ թէ տակաւ հատատութեանց բազմազանութեամբը եւ թէ խնդրոց մասին ունեցած ճոխութեամբը։

Կը վաճառուի ամեն հայ գրավաճառաց քով ի գին 8 զրշ։ Գեղրոնատեղին է Զաքմաքճիլար փողոց Գալանֆեան գրատունը։ 879 3—3

AU GRAND RABAIS
ՏԻՐԱՆ ՅԱԿՈԲԵԱՆ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՆՈՐՈՒԹԵԱՆՑ
360, Բերա Մեծ Փողոց, 360
(ՍԷՏՊ Ամիրան Էկէնցոյ դէմ)

Վաճառատան գործառնութիւններն այժմ ընդարձակուած եւ մթերքն ստուարացած լինելով, յատաւիկայ ձմրան եղանակին համար յատակաւ փարիզեն բերել տուած եմք վերջին նորութեանց համաձայն բազմատեսակ ընտիր նիւթեր, ինչպէս շրջազգեստ ղանգան կերպասներ, լանուած քօսթիւմներ, կարնիթիւներ, գաղմիրներ, ըթի տուա, ֆանթեզի քսաքօրեր, հովանոցներ, գոբելներ եւն։

Վաճառատանս սեղմուն գրքերուն ՓՈՔՐ ՇԱՀՈՎ, ԸՆՏԻՐ ԱՇԽԱՏԱՆՔ ծախել իւր յաճախորդները գոհացընելու և հեռուագոյն բազմացնելու համար, կը հրաւիրէ յարգոյ հասարակութիւնն այցելել սոյն «Հայ» վաճառատունն անձամբ համոզուելու համար սոյն ճշմարտութեան։

Այս առթիւ կը ծանուցանեմ՝նան թէ այլ և այլ ապրանքներ որոց վրայ այլ եւս մոռացեր եմք դարձեցնել մեր գործառնութիւններն, «յոյժ ածան» գնով պիտի ծախուին յայսմ հետէ. սոքա են ֆանելա շապիկ, գուլպայ, թաշկինակ, մատամբօլամ վարագոյրի թիւլ-քրօշէ եւայլն։

5—12 90 ՏԻՐԱՆ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ԱԶԴ

Ցաղէրնան շրջանը, նաւապետ Մուր, Լիվրուլէն ատ կ՝ապասուի դեկտեմբեր կին Է.Տ. ԼԱՅՈՆԴԷՆ
Գրքակալ Ցաղէրնան Ընկ.

ԻԼԱՆ

ՊԱՊՐ ՍԷՐԱՍԳԷՐԻ

Սթրուսցա մէվգրի իյէ կէվէլի, Վէտիրնէ, եէնիճէ վէ Գարա Ֆէրիյէ մէվգրլերինէտէ պուլունան ասաքիրը շահանէ պիր սէնէլիք իտարէսի իչուն մուգթաղի երզագ վէ սաիրէնին պուրաճա իթասրնա թալիպ օլանլարը թարիխը իլանտէն իթիպարէն պիր հաֆթայա գատար մագամ Սէրասքերլի լէվազիմանթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէյերի իլան օլունուր։

20 թրէնրնի սանի 1889 899
Նո. 13 2—3

ՕՐԱՆԹԷՈՆ AU PANTHEON
ԳԱԼՖՕՐՈՒԼՕ ԵՂԲԱՐՔ
Բերա Մեծ Փողոց Կալաթա-Սէրայի մեծ դրան դէմ թիւ 206

Գալֆորուլօ եղբարք պատիւ ունին ծանուցանել հասարակութեան թէ Բարիզէն ստացած են իրենց Եղանակին Նորելուկներու մթերքն, որ է կանանց զգեստներու համար մետաքսեայ և բրդեայ շատ գեղեցիկ կտաւներ, մետաքսեայ ֆասոնի և տաբլատ՝ ֆոնֆիլէներու համար, մեկնոցներու համար նոր գծագրութեամբ ֆոնֆրէդի կերպասներ և հազար ուրիշ նոր և ճաշակաւոր վարելոյ առարկայներ։

Գալֆորուլօ եղբարց վաճառատունն, որ ի վաղուց անտի ծանօթ է, կը վայելէ վստահութիւնն հասարակութեան, որ կրցած է գնահատել անոնց ապրանաց ընտիր տեսակն և միշտ անսուտիւտ յայտնութիւնը։ Գալֆորուլօ եղբարք փափաքելով յայսմհետէ իրական ածանութիւն մը միացնել վերոյիշեալ առաւելութեանց վրայ, իրենց ամէն ապրանաց համար հաստատած են բոլորովին նպաստաւոր և շատ գեղեցիկ գներ։ 875 14—20

---

50 ԱՌ ՀԱՐԻՒՐ ԹՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ
Օ Գրուասան, 94, Եւրոքէք Գալաթրրմ, Վոյվոտայի դիմաց

Զմրան համար արանց եւ տղայոց վերարկուներու և գգեստներու ահագին մթերք, 50% տարբերութեամբ ուրիշ խանութներէն։

	Դրշ.
Զմրան գծաւոր բանդալոն, ընտիր ձև և կարուածք	45
Պատրաստ Ռոզ տը շանպրը, արտասովոր գին	90
Պաշտօնական զգեստ, ռընդինկոդ, բանդալոն և ժիլէ՝ Սրտանի կերպասէ	220

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 1,000,000 **"ՓԻՆԻՔՍ"** Հիմնեալ ի Լոնդոն յամին 1782

ՓԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետէրերք Անգղիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրերն են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՓԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 16,000,000 Անգլ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար։

31

ՓԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծական՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոց, որք ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարդադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. միակ գործակալք ի Պոլիս և ի Շրջակայս
Թիւ 12, Սանտալճը խան, Գալաթիա, Աւստրիական թղթատան վերեւ։

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ ֆռանք 8,000,000
Պահեստի դրամ ցվերջ յունիս 1888 » 4,817,262
Տարեկան հասոյթ » » » » 10,069,700

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ—Գալաբու, Սօռկիստիս խան։

ՖՈՒԱՆՔՖՈՐԹՈՒԱՁ

ԾՈՎԱՑԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ ֆռանք 6,250,000 Պահեստի դրամ ֆռանք 1,270,300

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և դրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակագնօք։ Սոյն նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկերութիւնս միացած է եւրոպական 13 լուրջ ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց դրամագլուխն ու պահեստի դրամն է Աւելի քան 100,000,000 ֆռանք

Լիազօր ներկայացուցիչ Հայմայն Թուրքիոյ

36

ԾԱՆՈԹ.—Տեարք Ներսէսեան Հայր և Որդի, Ընկերութեանցս Պոլսոյ դրամատեարք, լիակատար ՎԱՐԿ ու ՀՐԱՀԱՆԳ ընդունած են վճարելու անմիջապէս այն ամէն ցաւս, որոյ հաշիւը հաստատուած է և վաւերացեալ Ընդհ. Գործակալութենէն։

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԻՐԱՍԷՐԻՐ

Խսմանլն նրսքը օսմանկը լիրասը եիւզ զրուշա նադ տէն վէ փէչինէն վիրիրմէք նրսքը տիփերի իչ եիւզ պէշ սէնէսի էշնա պահասը սուրէթի իլէ մահսուպ օլմադ իւզրէ ֆիրուլթի օյունաճագ եիւզ օթուզ պին քիլօ դալը քէփէկին պէհէր քիլօսը օն փարա վէ էլլի պին քիլօ ինճէ քէփէկին պէհէր քիլօսը օն իքի փարայա թալիպի էօհտէսինտէ օլսադ թրչրինը սանինին եէրմի պէչինճի կիւնի դարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն իլթիրասնա թալիպ օյանլարրն մադամը Սէրասքէրի լէվաղիմաթ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

20 Թրչրինի սանի 1889 898
Նօ. 12 2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԻՐԱՍԷՐԻՐԻ

Միւպայիա օլունաճագ իքի եիւզ պին քիլօսան իչ եիւզ պին գէլէյէ դատար փաթթէէղին թրչրինի սանինին եէրմի տօգուզնճը կիւնի դարարը գաթիսի վիրիլէճէկի վէ իրթէսի կիւնի թէգարրիր խէճէք ֆիյաթրինան եիւզսէ պէշ թէնղիկի գապալ օլունաճաղը ճիհէթլէ իթիարնա թալիպ օյանլարրն մադամը սէրասքէրի լէվաղիմաթ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

20 Թրչրինի սանի 1889 921
Նօ. 15 2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԻՐԱՍԷՐԻՐԻ

Պիթիսսէ պուլունան առաքիրի Շանանէ իչին մահալինճէ միւնագասասա պուլունան էրզադ վէ սայիբէնին պուրսաա իթիարնա թալիպ օլանլարրն թարիխի իլանէն իթիարէն պիր հաֆիզայա դատար մադամը Սէրասքէրի լէվաղիմաթը ումմիմիէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

18 Թրչրինի սանի 1889 897
Նօ. 11 3—3

Ատօնեանէ Ս. ՏԱՄԱՍԵԱՆ.

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

THE CROWN PERFUMERY COMPANY

ՀՈՏՈՒՑ ՆՈՒԹԱՆ ՝՝ ԹԱՐԱՆՔ ԼՈՆՏՈՆԻ՝՝ «ԹԱԳ» ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Այս գեղագուշութիւնները շատ խիստ են, և անքաղդատելի են իրենց բուրման առատութիւն և տեւականութիւն։ Աւելի անոնցմէ մէկ քանին առուցանենք։

ԹԷՆԳԻ, ՎԱՐԴ (Թէնգի փարա)	ՄԱՔԻՈՒԼԻԱ
ՎԱՐԴ ՎԻՈԼԷԹ (Վարդ մանուշակ)	ՀՈՏԻ ՎԱԼԷՊ
ԼԻԼԻ ՕՎ, ՏՇԷՆ ՎԱԼԼԷՅ (Շուշան Հովասաց)	ԷՆ. ՊՈՒՔԷԼ
ՈՒՆԱՅԻ ԲՈՒՔ (Հեքիմի վարդ)	ԹԱԼԿԱՔԻԴԻԱ
ՕՐԻՆՊ ԷՅԹ ՊԱՅՈՒՆՏ	ԻԼԱՆ ԻԼԱՆ
Ղ. Ա. Դ. ՀԷՆԴԵՐՍՈՆ	ՕՐՈՒՍՆԱՒԷՍ

Ամէն տարի ուրախ եմ, հոստաւէտ նշելիս մեր հռչակ հռնուած ԻԼԱՆ-ներուն արքունական, ազնուականութեան և բարձր դասուն մէջ, իրենց հոտին փափկութեան և տեւականութեան համար։

ԱՆՏԻԼԻՈՒՆԱՆ ԿՏՈՒՆ ԲԱՆԱՆ ԳԱԼԱՆՆԵՒ ՋՈՒՐ։ Ուրիշ ոչ ոք գոյներանենրի եղանէն դերազանց։ Քէկ փոյռ միայն կը բաւէ։

ՕՐԻՆՊ ՓՈՇԵՆ ԳԼԽԷՐԻ ՀԱՄԱՐ։ Այս փոշին յաջողած է մինչև հիմա բոլոր գործած լաւագոյնութիւն տեղ և ոչ ոքունանան է ա նուաստանութիւնն և բարձր դասուն։ Գեմնոյ գոյնին փափկութիւն կուտայ, առանց հետք թողու, մարմնի կը պահպանի արեւէն, հովէն, և փշտիկներ կոգիէ։

Վերերեալն զգուշանալու հոտնար, պէտք է դիմել միայն Պոլսոյ միակ գործակալին ԼՏԻՐՈՒՆՏ ԳԱԲՈՒԱՆԱՆ

231 Առէրլական ընդհանուր Ռէնքանոց

Թիւ 95 և 97, Եիւքսէք Գալաթրրամ, Թրամուէյէն կայարանին մօտ, Վոյվոտայի պահականոցին կից։

PAPIER FAYARD ET BLAYN

ՎԱՔՍԻՆ տարուընէ աւելի յաջողութիւն կը յանձնարարէ զնա ի բուժումն հաբէ-էի, կոբէի բ-ըբոյմանց, յօրտոյ-ի, ցաւերու-ի, վերերու-ի կ-ղուերու-ի ևայլն։ Կը ծախուի բոլոր դեղարանաց մէջ։ (ինտուել մեր սարքագրութիւնը։) 695

ՏԵՂԱՆՔ, ԱՃՈՒՐԴՆ և ԳԵՂ ՄԱԶԵՐՈՒՆ։

ՄԷԼՐՈՔ

ՄԱԼՔԵՐՈՒ ՄԻՆ ՀԱՏԻԿ ԼՈՒՐՊԻՊԷ

Իրապէս իրենց առջի թարմ գոյնին կը դարձուցնէ ճերմակած կամ գունաթափ մազերը։ Կը դադրեցուցնէ անոնց թափելը։ Կը մաքրէ գլուխը, կը վերջացուցնէ թեփը, ու մազերուն նոր կեանք, աճումն, փայլ ու գեղեցկութիւն կուտայ։

Կը վաճառուի երկու չափով մեծ շիշերու մէջ։

Գլխաւոր մթերանոցը Լոնտոն է (114 and 116, Southampton Row). Կոյնպէս Լարիզ. ու Նիւ Եորք։

Կ. փաճառուի ամէն Ն. Քանդիրք եզարաց Բրիտանական գեղ. բանս. 435 Մեծ փողոց Բէյ, Խոսմն Քաղաքաս., Գալաթիա, Սեիսէք Քաղաքի 98 և 97, Քիւրքիանն գաբաց քով 77 Եմին Խանէ—, 51 Եկեղ ճամբ և 160 Մեծ փողոց Բէյոյի և գլխաւոր Մեծ փողոց թիւ. 422։ 61

ՔԻԻՆԱՐՏ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Ոչ ոք ոչինչ երկու ոտիսամ կը բերէ Լիվերբուլի և Ամերիկայի մէջ։

Անուանք	Թոնով	Անուանք	Թոնով
Ամստրդամ	7718	Գաղալանիա	4841
Լիդրուբիա	7718	Պոթնիա	4535
Սերմիա	7391	Պամտրիա	2574
Ուրանիա	7268	Մարաթոն	2408
Բաւմանիա	5587	Ագէլա	2898
Սեքսանիա	5517	Պարատոսա	2186
Նուլիա	4809	Թարիֆա	2246
Սիթիա	4557	Բաւմիրա	2144
Վէլբրօ	2143	Թրինիտատ	1899
Քէտար	1876	Մորոգրօ	1355
Հերպուրգ	1614		

Մ-ը-ին շոգենաւը, նաւապետ Մաքնէյ, դեկտ. 14ին Լիվերբուլն առ կը-պասուի։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՇՈՒԼ գործակատար
Թիւ 1, Քիւչիւք Հալիլ փաշա խան,
910 Գալաթիա

ԼԱՎԸՆԻՈ ՏԷ ՖԱՄԻՅԼ

L'AVENIR DES FAMILLES

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՎԱՍՆ ՎԵՐԱԿԱԶՄՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱԳԼԽՈՑ
ԿԸ ԳՈՐԾԷ
ԸՆԴ ՀԱՍՈՂՈՒԹԵԱՄԲ ԴԱՂԻՈՅ ԿԱՅԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ

ԿԵԳՐՈՆԱՏԵՂԻՆ Է ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
61, ՈՒԼԻԹԻՊԼԻՔ ՓՈՂՈՑ, ԼԻՈՆ 61 (ՖՐԱՆՍԱ)

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼ ԳՐԱՄԱԳԼԽՈՑ 80.000.000 Ֆրանք — ՄԻԱՑԵԱԼ ԲԱԺՆԵՏԻՐ 1.500.000 Ֆրանք

Լ'ԱՎԸՆԻՐ ՏԷ ՖԱՄԻՅԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆ, որ հաստատուած է նպաստելու համար փոքր խնայողութեանց, արագ զարգացում մ'ունեցած է։ Իր նպատակն է որոշել պայմանաժամի մէջ վերադարձել գրամագլուխն։

Ընկերութեան գործառնութիւնք բազմատիպ են, ինչպէս շարժական արժէից և փոխ տրուած գրամագլխոց ապահովագրութիւն, կոլուսեալ գրամագլխոյ մը վերադարձութիւն, նիւթական ուրութիւնք և գլխաւորապէս փոխառութեանց և մարտարարութեանց մէջ գործածուած գրամագլխոց, մանկանց կամար օժիտք, շնորհական մնալու ճերմակեան համար, ցեկանոր եկամուտներու կազմութիւն, ի մի բան այն ամէն գործառնութիւնք որոց նպատակն է խնայողութիւն։ Ընկերութեան Պոլսոյ գործակալութիւնն սկսած է 1881 Յունուար 1 էն։

Տեղեկութեանց և բաժանորդագրութեան համար դիմել առ Պետրոս էֆէնտի Անապարեան, գործակալ Ընկերութեան ի կ. Պոլիս, Թաշ խան, Թիւ. 40. Գալաթա Գրաս, Պոլիս։ 903

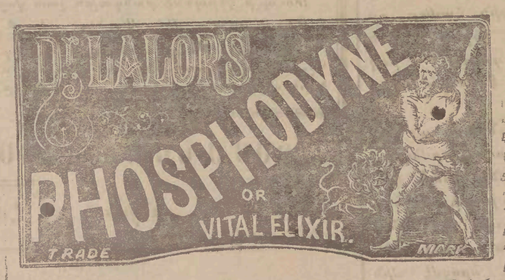

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ ՅՈՒԺԱԿԱՆ

ՖՈՍՖՈՏԻՆ ՏՈՒԹՈՐ ԼԱԼՈՐԻ—Վերին դասու եւ հինգ տարուան մէջ ապացուցուած է թէ այս դեղը ՖՈՍՖՈՖՈՒԱԿԱՆ ԳԻՐԱԿ ԴԱՐԱՊԱՆՆ է որ մինչեւ ցարդ գտնուած է, կատարելապէս բուժիչ հմայքը ուղիղ հիւանդութիւններն, անդամալուծութիւն, դիւտութիւն, զարուանցանք, առնական կարողութեան վատնում կորուստ, եւ առնական ոյժերու կորուստէն յառաջ եկած ամէն գործարանական խանգարում։

Կը բուժէ դժուարամարսութիւնը, Լեզային եւ արտի հիւանդութիւնները, լեարդի եւ երիկամանց հիւանդութիւններն, արեան շրջանի բոլոր խանգարումները։ ընդհանուր հիւծութիւնն եւ սպառումը։ կը բարձրացուցէ կենսական ոյժերու ո եւ է կորուստ որ յառաջ եկած է ո եւ է պատճառէ։

Զգային տկարութեան եւ սաստ հետեւանաց մէջ այս դեղին ազդեցութիւնն անմիջական և մեծագոյն է։ Մեկնամարդութեան զգայնութիւնն եւ տիսանիրն կ'սնիհանան ճշմարտապէս հրաշալի արագութեամբ մը։

ՏՈՒԹՈՐ ԼԱԼՈՐԻ ՖՈՍՖՈՖՈՒԱԿԻՆԸ Զգային հիւծ եւ ուղեղային գոյացութիւն կ'ստեղծէ, արեան մէջ մուտք գործելով կենսական ոյժերուն տարբեր, Ֆոսֆորն, որ ուղեղին կերդրնական ճշմարիտ գոյացութիւնն է։ Ամենայն գորովը կը կենդանացուցէ մարդկային ամբողջ գրոյնեան մէջ, մարմնոյն եւ մտքին տարբերակ ու եւ ուրոյ առողջութիւն մը։ Այնպէս որ կարելի է բոլոր պարտականութիւններնը կատարել վստահութեամբ։ Ամենայն ոչ մարդ, կը զուն եւ կը ճոխանէ արիւնն եւ նոր առողջութիւն մ'թեամբ եւ գոհունակութեամբ։ Ամենայն ոչ մարդ, կը զուն եւ կը ճոխանէ արիւնն եւ նոր առողջութիւն մ'թեամբ։ Ամենայն ոչ մարդ, կը զուն եւ կը ճոխանէ արիւնն եւ նոր առողջութիւն մ'թեամբ։

Զգուշացէք սուտ նմանութիւններն են։ Տոքթոր Լալորի ճշմարիտ Ֆոսֆոտինը պարունակեալ է այն ոգի մին իրենցմէ մէջ որը բրիտանական կառավարութեան գրասենը կը կրեն որ բառերով Dr. Lalors' Phosphodyne, London, [illegible] and [illegible] բան փարագրուած։ Այս գեղին ուռնցած յաջողութիւնն յառաջ բերած է սոսկալի թիւ մոնոգուար եւ վարակար կեղծել։

Մեծագոյնակ եւ փոքրագոյնակ կը վաճառուի Թարգիոյ եւ Պուլկարիոյ Ներկայացուցչին քով,

Մ. ԷՍՊԻՏՈՆՏ ԳԱԲՈՒԱՆԱՆ

79 Անգլիական Ընդհանուր Մթերանոց, Վոյվոտա, պահականոցին քով, կայարան Թրամուէյէն։ 95 եւ 97։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ

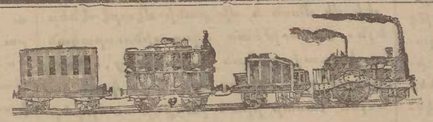

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴԱՑ

ԳԻՏ Կ. ՊՈԼԻՍ—ԱԴՐԻԱՆՈՊՈԼԻՍ—ՊԷԼԼՈՎԱ

Կառախումբ Կ. Պոլսէն մեկնող	Արեւ. Ձեռն. Թ. 2	Կիր. Ճ-մբ. Թ. 4	Կիր. Խառն. Թ. 52 Ա.մ. էր Բ.ր. Եր.	Կառախումբ Կ. Պոլիս մեկնող	Արեւ. Ձեռն. Թ.	Կիր. Ճ-մբ. Թ. 3 Ա.մ. էր	Կիր. Խառն. Թ. 123 Բ.ր. Եր.
	Երեկոյ Ժ. Վ. Բ.ր. Եր.	Երեկոյ Ժ. Վ. Բ.ր. Եր.	Առաւ. Ժ. Վ.			Ժ. Վ. Բ.ր. Եր.	Ժ. Վ.
Կ. Պոլիս ... մեկնումը	7 20	8 18	7 50	Սելանիկ ... մեկնումը		6 00	
Գումրգարու			8 8	Սկիւպ		2 55	
Եէսի—գարուլ			8 22	Վիէննա	8 25	8 00	
Մարիցիզ			8 39		Բ.ր. Եր.		
Ալիսէ Էֆենտու			8 52	Պուսարէշթ	2 35	2 40	
Բիւչիւք—Չէքէճէ			9 4	Պէլգրատ	3 30		
Պարթիս—գարուլ			9 43	Նիշ	3 30		
Չատալճէզէ		9 46	10 15	Սոֆիա	9 00	12 16	
Զամիսցա			10 55		Բ.ր. Եր.		
Դէսպոթէ	9 50	10 40	11 33		Առաւ.	Երեկոյ	Առաւ.
Սինէքլի			12 51	Պէլօվա մեկ.	12 40	3 57	
		12 02	1 33	Սարայսկէյ		4 15	6 15
Զէրքէսքէոյ մեկնումը		12 04	1 53	Թոփտար Բաղարճըք		4 42	6 53
Զորլու	11 50	12 47	2 47			5 35	8 05
			3 37	Փիլիպէ մեկ.	2 17	6 00	8 29
Մարմարա—Քէօրքէլի			4 7			6 21	9 00
Սէիտլէր—Զէյթինլիք		2 19	4 47	Գաթ ծիրքա—Պոմոնտինա		6 47	9 52
Լիւլէ—Պուրկազ				Բարալը	3 08	7 12	10 36
	Բ.ր. Եր.			Եէնի Պոհչէ		8 1	12 08
Պապա—Իշքի	1 58	2 51	5 31	Գայսէրիք—Հաւրէզ		8 38	12 44
Բաղլը—Քէզ			6 11	Թոփհանա—Սէմէնդի ժամ.	4 55		Երեկոյ
Ուզունճա—Քէօրբրի		3 57	6 58				Դուխ. Խառն. Թ. 122 Ա.մ. էր Բ-ր-ի Եր.
Գուլէլի—Պուրկազ		4 16	7 32				
Ուրլի			7 57				
Ադրիանուպոլիս ... ժամ	4 14	5 09	8 44				
			Երեկոյ				
			Դուխ. Խառն. Թ. 122 Ա.մ. էր Բ-ր-ի Եր.				
Ադրիանուպոլիս ... մեկ.	4 19	5 19	7 25	Թոփհանա—Սէմէնդի մեկ.	5 00	8 42	1 05
Գաուրքէշլ			8 5		ժ. մ	9 24	1 38
Մուսթաֆա քաշա ժամ.	5 13	6 15	8 43	Չարմանդը մեկ.	5 29	9 00	1 53
	5 20	6 30	9 3	Մուսթաֆա-փաշա ժամ.	6 10	10 02	2 52
Չարմանդը մեկ.	6 4	7 12	10 3		6 15	10 17	3 16
	6 9	7 27	10 23	Գաուրքէշլ			3 53
Թոփհանա—Սէմէնդի ժամ.		7 51	10 55	Ադրիանուպոլիս ... ժամ.	7 09	11 13	4 30
			Դուխ. Խառն. Թ. 124 Ա.մ. էր Բ-ր-ի Եր.				Երեկոյ
			Առաւ.				Դուխ. Խառն. Թ. 51 Ա.մ. էր
Թոփհանա—Սէմէնդի մեկ.		8 01	11 15	Ադրիանուպոլիս ... մեկ.	7 14	11 25	6 25
Գայսէրիք—Հաւրէզ		8 38	12 10	Ուրլի			7 13
Եէնի—Պոհչէ		9 27	1 24	Գուլէլի—Պուրկազ (Պիւրգազ)		12 49	7 25
Բաղլը	8 32	9 53	2 9	Ուզունճա—Քէօրբրի		12 38	8 55
Գայսէրիք—Պոմոնտինա ժամ.		10 20	2 46	Բաղլը—Քէզ			9 35
Փիլիպէ մեկ.	9 21	10 42	3 11	Պապա—Իշքի	9 36	1 50	10 24
	9 31	1 2	3 31	Լիւլէ—Պուրկազ		2 18	11 00
Թոփթար Բաղարճըք		11 58	4 54	Սէիտլէր—Զէյթինլիք			11 36
Սարայսկէյ		12 24	5 25	Մարմարա—Քէօրքէլի			12 12
Պէլօվա ժամ.	11 10	12 43		Զորլու		3 48	1 09
	Առաւ.	Երեկոյ	Երեկոյ		ժամ.	4 26	1 53
	Բ.ր. Եր.			Սինէքլի	մեկ.	4 50	2 18
Սոֆիա ժամ.	3 43	4 29		Դէսպոթէ			3 08
Նիշ	9 20			Զամիսցա			3 35
	Բ.ր. Եր.			Չատալճէզէ		1 57	6 11
Պէլգրատ	2 45			Ամարմա—գարուլ			6 47
Պուսարէշթ	10 05	1 25		Բիւչիւք—Չէքէճէ			5 42
Պուխարէստ	3 15	7 15		Լիւլէ Էֆենտու			6 18
	Բ.ր. Եր.			Պարթիս—գարուլ			6 27
Սկիւպ		12 40		Եէսի—գարուլ			6 42
Սելանիկ		9 35		Գումրգարու			7 00
				Կ. Պոլիս (Պիւրգազ) ժամ.	4	8 15	7 20
						Երեկոյ	Առաւ. Երեկոյ

Ստորագծեալ վարկեանները գիշերուան ժամերն կը նշանակեն սկսելով երեկոյեան 6էն յետոյ առաւօտեան ժ. 5 59 (Ը. Ե.)

196

ԳԻՏ ՍԵԼԱՆԻԿ—ԻՍԿՈՊԻՈՊ—ՍՊԷՏՖՕԼ

Կառախումբ Թ. 522 Սելանիկէն ամէն օր	Առաւ. Ժ. Վ.	Կառախումբ Թ. 523 Վիէննայէն ամէն օր	Առաւ. Ժ. Վ.
Սելանիկ (Պիւրգազ) ... մեկ.	4 50	Վիէննա մեկ.	8 00
Թոբսին	5 29	Պուտապէշթ	2 40
Ամմոթօսլօ	6 14	Պելգրատ	10 30
Գարասուլու	6 39	Նիշ	5 10
Կիւմիւնճէ	6 50		Առաւ.
Կէօրկէլի	7 30	Սպէտֆչէ ... մեկ.	10 27
Միհալօվատ	8 13	Պուգանոֆչէ	10 44
Մեթրու Մեհիցա	8 28	Պուգէոֆչէ	11 14
Տեմիրգապու (Պիւրգազ) մեկ.	9 01	Բրէշտովա	11 33
	ժամ. 9 11	Թարգանոֆչէ	11 58
Բրիվոլագ	10 01	Գուամանոֆչա	12 36
Վէնեդիանօ—Կրասոպ	10 46	Հաստալար	1 13
Քէսարիւլիս	ժամ. 11 39	Իւսքիւպ (Պիւրգազ) մեկ.	1 50
	մեկ. 11 49		ժամ. 2 20
Զէլէնիկօ	12 41	Զէլենիգաօ	3 00
Իւսքիւպ (Պիւրգազ) ժամ.	1 20		ժամ. 3 41
	մեկ. 1 50	Քէսարիւլիս	մեկ. 3 57
Հաստալար	2 33	Վէնեդիանօ—Կրասոպ	4 52
Գուամանոֆա	3 31	Բրիվոլագ	5 40
Թարգանոֆչէ	4 05		6 19
Բրէշտովա	4 33	Տեմիրգապու (Պիւրգազ)	մեկ. 6 34
Պուգէոֆչէ	4 46	Մեթրու Մեհիցա	7 22
Պուգանոֆչէ	5 11	Միհալօվատ	8 13
Սպէտֆչէ ժամ	5 24	Կէօրկէլի	8 43
	Երեկոյ	Կիւմիւնճէ	8 59
Նիշ ժամ.	9 10	Գարասուլու	9 23
Պելգրատ	4 48	Ամմոթօսլօ	10 00
Պուտապէշթ	1 26	Թոբսին	10 45
Վիէննա	7 15	Սելանիկ (Պիւրգազ) ժամ.	Երեկոյ

ԳԻՏ ԻՍԿՈՊԻՈՊ—ՄԻԹՐՕՎԻՑԱ

Կառախումբ Թ. 622 Իսկոպիէն ըստ դրուագ.	Առաւ. Ժ. Վ.	Կառախումբ Թ. 621 Միթրովիցայէն դէպ Հ.	Առաւ. Ժ. Վ.
Իւսքիւպ (Պիւրգազ) ... մեկ.	8 00	Միթրովիցա (Պիւրգազ) մեկ.	7 45
Իշլէրան	8 56	Վրանիցա	8 07
Գարասանիգ	9 40	Բէյնէնիցա	8 58
Վէնդրօվիցա	10 36	Լիբէֆցան	9 49
Լիբէյան	11 28	Վէրսով ...	10 42
Բրիշէֆցա	12 19	Գարասանիգ	11 26
Վրանիցա	1 03	Իշլէրան	11 54
Միթրովիցա (Պիւրգազ) ժամ.	1 20	Իւսքիւպ (Պիւրգազ) ... ժամ.	12 45
	Երեկոյ		Երեկոյ

ԹՐՆՕՎԱ—ՍԷՄԷՆԼԻ—ԵԱՄՊՕԼՈՒ

Կառախումբ Թ. 322 Բ. Դ. Ուր	Ժ. Վ.	Կառախումբ Թ. 321 Գ. Եշ. Շբ.	Ժ. Վ. Առաւ.
Հաղորդակցութիւն գիւղաւոր գծին կառախմբոց հետ		Լոմպօրու ... մեկ.	6 06
		Պիթիա—Բերմանը	7 13
		Եէնի—Զագրա	8 09
	12 14	Բարատ—Պահչէսի	9 12
Սարպէլ ... ժամ.	10 55	Գարաբուռնար	10 12
Ադրիանուպոլիս ժամ.		Թրնովա—Սէմէնդի ժամ.	10 46
	Երեկոյ		Առաւ.
Թրնովա—Սէմէնդի մեկ.	1 15	Հաղորդակցութիւն գիւղաւոր գծին կառախմբոց հետ	
Գարասանլար	2 00		
Բարանէ—Պահչէսի	3 05		
Եէնի—Զագրա	4 15	Ագրարայոյ Համար մեկ.	1 08
Պիթիա—Բերմանը	5 10	Սարամպէյի Համար մկ.	11 15
Իսմանլար ... ժամ.	6 00		

ԱԴՐԻԱՆՈՊՈԼԻՍ—ՏԷՏԷ ԱԼԱՆ

Կառախումբ Թ. 222 Գ. Եշ. Շբ.	Ժ. Վ. Երեկոյ	Կառախումբ Թ. 221 Բ. Դ. Ուր	Ժ. Վ. Առաւ.
Տէտէ—Ալանտ ... մեկ.	1 15	Ա. Պոլիս ... մեկ.	5 50
Էյերլի	2 28	Էյերլի »	6 25
Պիտէլի	3 23	Գուլէլի—Պուրկազ մեկ.	7 55
Սուսիրի	4 31	Տէտէ—Ալանտ	9 07
Տիմիրճալա	5 33	Սուսիրի	10 00
Գուլէլի—Պուրկազ	9 19	Տիմիրճալա	11 01
Ուրլի »	6 43	Էյերլի	12 00
Ա. Պոլիս ... ժամ.	7 40	Տէտէ—Ալանտ ... ժամ.	Երեկոյ
	Երեկոյ		